

Novi list

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 16.

V GORICI, ČETRTEK 17. APRILA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

18. aprila, petek: Vel. petek. Apolonij, mučenec; Eleuterij, škof; — 19., sobota: Vel. sobota. Leon IX., papež; Vernerij, mučenec. — 20., nedelja: Velika noč. Vstajenje Gospodovo. Neža (Janja), devica. — 21., ponedeljek: Velikonočni ponedeljek. Anselm, škof. — 22., torek: Soter in Gaj, papeža. — 23., sreda: Adalbert (Vojteh), škof, mučenec. — 24., četrtek: Jurij, mučenec; Fidelis S., mučenec.

V nedeljo, dne 20. aprila je zadnji krajec; lepo.

Novice.

Bodočnost Rima.

Te dni se je ustanovil odbor, ki naj izdela nov stavbni načrt za mesto Rim. Načelnik vlade je imel govor in priporočil članom, naj uredijo stvari velikopotezno. Misliti je treba na Rim leta 1950. in se ozirati nekoliko na potrebe mesta v letu 2000. Če se bo prebivalstvo tako množilo kot danes, bo štel Rim v letu 1950. dva milijona ljudi in v njem bo vozilo 150 tisoč avtomobilov. Popolnoma moderno mesto kakor Washington Rim pa ne more postati, ker je treba ohraniti starinske spomenike, ki privabijo leto za letom stotisoče tujcev.

Alpinci v Trstu.

V nedeljo se je zbralo v Trstu okoli 25.000 bivših alpincev. Sestajajo se vsako leto zdaj v tem, zdaj v onem mestu države, da si ožive spomine na svetovno vojno, kjer so se odlikovali. Ohraniti hočejo tudi medsebojne prijateljske vezi. Trst je bil tako živahen kakor malokedaj. Na zbor je prišel tudi vojni podminister Manaresi, ki je vodja alpincev in je imel v Trstu slavnostni nagovor. Na sestanku je bil tudi minister za letalstvo general Balbo. Naslednji dan so številni alpinci obiskali Gorico in bojišča v deželi. V Gorici sta bila tudi minister Balbo, ki je šel na mirensko letališče, in podminister Manaresi.

Nova zračna proga.

V ponedeljek ob 9.30 je prvič odletelo iz Trsta letalo Kozuličeve družbe S. I. S. A. proti Genovi. Letalo bo pristalo v Benetkah in Paviji pri Milanu. — Prav ta dan je pričela poslovati zračna zveza Trst-Reka-Brioni-Zader.

Proč s tujci!

Brezposelnost v severni Ameriki precej narašča. Brez dela je 3.700.000 delavcev. Da bi omejili brezposelnost domačinov, so ameriški tovarnarji začeli odpuščati inozemce. Nov opomin za izseljence!

70 porok.

Na velikonočni ponedeljek se poroči v Trstu 70 parov in odpotuje isti dan na ženitovanjsko potovanje v Rim. Delavci in uradniki, ki imajo manj ko 20 lir dnevne plače, dobe prosto vožnjo sem in tja ter brezplačno hrano in prenočišče v Rimu. Pobudo k tej organizaciji je dal tržaški poslanec Domeneghini. Vsak par dobi v dar oblekco za novorojenca. Ženine in neveste bo spremljal v Rim najbrž poslanec Domeneghini in jih predstavil načelniku vlade. Sprejel jih bo tudi papež.

Nova ladja.

V soboto so v Miljah spustili v morje novo tovorno ladjo, ki obsega 11.000 ton. Ladja se imenuje »Banjšica«. Dal jo je zgraditi brodar Parodi iz Genove.

Bethlen v Rimu.

Načelnik madjarske vlade grof Bethlen je prišel v Rim, da se zahvali Mussoliniju za pomoč, ki so jo Ogridobili od Italije na konferenci v Haagu. Tam se je kakor znano uredila vojna odškodnina. Bethlena sta sprejela tudi kralj Viktor Emanuel III. in papež. Oba načelnika vlade sta pretresla položaj in se razgovarjala, kako bi se italijansko ogrsko prijateljstvo dalo poglobiti. Bethlen je zapustil Rim v ponedeljek 14. aprila.

Smrtna nesreča v Trstu.

Trgovski pomočnik Herman Levec se je okoli pete ure vračal v družbi dveh tovarišev z nedeljskega zleta. Kolesa so z vso naglico drčala z Opčin proti Trstu. Na ovinku pri Facca nonijevem kamnolomu je zavozil v Levca avtomobil, ki je prihajal iz Trsta. Revezu je zdrobilo noge in ločbanjo. Na poti v bolnišnico je izdihnil. Za dobrim sinom žaluje mati, ki je zgubila v njem edino oporo.

Med Francijo in Nemčijo.

Francoski listi poročajo, da bo deset tisoč bivših nemških bojnikov obiskalo Francijo. Posetiti hočejo v prvi vrsti razna bojišča in na ta način dati duška protivojnemu razpoloženju, ki se vedno bolj širi med nemškim ljudstvom.

Promet na železnicah.

V prvih šestih mesecih proračunskega leta 1929.—30. so prevozile ital. železnice 69 milijonov in dva sto tisoč potnikov, pol milijona več ko v istih mesecih prejšnjega leta. Meseca januarja l. 1930. je bilo na železnicah 8 milijonov potnikov.

Prezgodnja smrt.

V Ljubljani je komaj 43 let star umrl slovenski profesor in pisatelj Ivan Gruden. Rodil se je v Vojskem nad Idrijo. Poučeval je na trgovski

šoli v Ljubljani. Znan je bil kot dober poznavalec romanskih jezikov, posebno pa italijanščine. Bil je zelo priljubljen profesor, blag človek in duhovit družabnik. Tudi kot pisatelj je ustvaril marsikaj lepega. Nastopal je pod imenom Peter Klemen. Preddragi Janez, naj Ti bo Vsemogočni plačnik za vse požrtvovalno delo.

Iz kletke v kletko.

V februarju so vatikanski sodniki obsodili nekega De Paolisa na tri mesece ječe, ker je kradel drobiž iz puščic v baziliki sv. Petra. Mož je te dni kazen odsedel in so ga spustili na italijanska tla. Komaj pa je prestopil na trgu sv. Petra mejo, je opazil ljudi, ki so se mu z naglimi koraki približevali. Tat se je tedaj spomnil, da je še nekaj na dolgu sodnji v Rimu in je brž spoznal v možeh policijske agente. Obrnil se je in stekel nazaj proti vatikanski državi. Toda glej smolo, Švicarji so nezaželenemu gostu zaploputnili vrata pred nosom in že je bil v pesteh policije.

Mlad pustolovec.

V Turinu živi družina Filippi, ki ima 14-letnega sinčka Jurčeta. Ta silno rad bere pustolovske romane. Pa tudi ravna se po njih; zato je že desetkrat zbežal z doma. Oni dan so ga zopet orožniki vjeli, ravno ko se je hotel vtihotapiti na neki parnik v Genovi. Kam privedejo mladino neumne knjige!

Za sestrično čast.

Dne 17. nov. m. l. je zasebni uradnik De Biaso ustrelil v Rimu na javni ulici stotnika Maio. De Biaso se je sam javil oblastvu. Preiskava je dognala, da je stotnik obljubil ubijalčevi sestri zakon in jo zapeljal, a ni hotel izpolniti besede. S strelom je skušal De Biaso oprati sestrično čast. Te dni je stal pred rimskimi porotniki, ki so ga oprostili.

Izseljenci.

Po uradnih podatkih se je leta 1929. izselilo iz Italije 203 tisoč ljudi. 111 tisoč jih je šlo v razne evropske države in v dežele, ki leže ob Sredozemskem morju, 92 tisoč v prekoceanske dežele (Ameriko, Avstralijo itd.) V domovino se je pa vrnilo 163 tisoč oseb. L. 1929. se je tedaj samo 40 tisoč oseb več izselilo, ko vrnilo.

Kinematografi gore.

Letos imajo kinematografi smolo. Že parkrat ste letos brali, kako se je vnelo v kinu med predstavo in je bilo dosti žrtev, zlasti med otroci. Zadnja taka nesreča se je zgodila v nedeljo v mestu Licata na Siciliji. Med predstavo se je vnel ogenj, vse je bežalo ven. V splošni zmedbi so pohodili precej otrok, nekaj se jih je zadušilo. 15 je mrtvih, 8 ranjenih.

Velikonočna »Družina«.

V dvorcu, kjer uraduje sedaj gozdiška kvestura, so pred štiri sto leti stolovali goriški deželni stanovi. Kakšno je bilo v tedanjih časih življenje našega mesta, nam opisuje prof. Bednarik v velikonočni »Družini«. Ta številka prinaša še izvirno balado Jože Lovrenčiča »Gospa s sedmimi hrti«, Leonida Andrejeva velikonočno legendo »Ben-Tovit«, Hrastnikovo črtico »Breskova vejica«. Prof. Terčelj piše o zgodovini in pomenu pokore, Tone Knap nas vodi med pomladanske cvetlice, zdravnik dr. Simoniti pa opisuje živčne bolezni. Razen tega prinaša »Družina« še dva romana, zgodovinski spis o izbruhu svetovne vojne in obilico drugega pestrega gradiva. »Družina« s krojno prilogo se prodaja po večjih trafikah po 2 liri izvod.

Sedemdesetletnica.

Dne 10. aprila je praznoval sedemdesetletnico rojstva dr. Gustav Gregorin, bivši tržaški poslanec v dunajskem parlamentu in deželni poslanec v goriškem deželnem zboru. Pred vojno je nesebično deloval med tržaškimi Slovenci in na Krasu in spadal med vodilne politike. Ob izbruhu vojne je ubežal v tujino, postal član Jugoslovanskega odbora v Parizu ter vodil v deželah antante borbo proti Avstro-Ogrski. Sedaj biva v Ljubljani, kjer se bavi z gospodarskimi vprašanji. Zaslužnega sorojaka iskreno pozdravljamo in mu čestitamo.

Ministrova posetnica.

Pretekli teden so bili nekateri višji uradniki socialnega ministrstva na Dunaju prijetno presenečeni, ker so našli na svojih mizah posetnico ministra prelata Innitzerja. Menili so, da je to kako posebno odlikovanje. Veselje pa se je brž poleglo, ko so opazili, da je minister pustil posetnico le tistim, ki so prišli v urad — prepozno. Odkar jih je točni minister na tako fin način prijel zaradi netočnosti, baje ne bodo več pozni.

Za prijateljico v smrt.

V Vevčah pri Ljubljani so se na obrežju Ljubljanice igrali otroci. Po nesreči je hčerka železničarja Raka padla v reko. Njena tovarišica Faniča Potočnikova je hitro skočila za njo, da bi jo rešila. Toda Ljubljanica je na tem mestu globoka, pogumna mala rešiteljica ni znala dovolj plavati in valovi so jo požrli. Rakovo je pa rešil mimoidoči delavec.

Novi patriarh.

Za naslednika umrlemu poglavarju srbske pravoslavne cerkve je bil izvoljen škof Barnaba iz Skoplja. Kralj Aleksander je izvolitev potrdil in imenoval Barnabo za patriarha. Novi patriarh je imel govor, kjer je rekel, da pravoslavna cerkev ne bo vzrok nesoglasja z drugimi verami bratov Slovencev in Hrvatov. Patriarh Barnaba je študiral v Rusiji in slovi kot odločen in veren duhovnik.

Izučene v obrti.

Pariška policija je ujela neko Lucijo Van Loo in njeno prijateljico Suzano Mülleè. Ti dve dični tovarišici

sta v zadnjih 10 letih kradli nič manj kot 1800 krat. Kljub temu, da ju je policija stalno nadzorovala, sta premeteni tatici polnili svoje vreče.

Italijanski raziskovalci.

Zadnji petek se je odpeljala v Indijo italijanska raziskovalna družba, ki jo vodi znani zemljepisec Giotto Dainelli. Raziskovali bodo neznane kraje na zapadni strani tibetanskega višavja.

Zdravilišče za duhovnike.

Ze več let se trudi mons. Orlandi, tajnik zveze ital. duhovnikov, da bi se vpostavilo zdravilišče za duhovnike, bolne na pljučih. Sedaj se zamisel bliža udejevitvi. Trentinski nadškof Endrizzi je namreč v ta namen poklonil neko vilo ob Gardskem jezeru v bližini mesta Arco, sv. oče je pa ukazal sto tisoč lir za notranjo ureditev.

Reka in Sušak.

Preden se je odpravila v reškem svobodnem pasu državna carina, so bile življenske potrebščine na Sušaku bolj poceni nego na Reki. Zato je reško prebivalstvo hodilo v trumah kupovat blago na Sušak. Čez most, ki loči obe državi, je šlo dnevno 8000 do 9000 Rečanov in se vračalo s kruhom, mesom, slanino, oljem in tako dalje. Na Sušak je prihajalo iz Reke vsak mesec nad milijon lir. Po proglasitvi svobodnega pasa so se pa cene izravnale. Bolj poceni je na Sušaku samo še meso in kokoši. Posledica, je da se reško prebivalstvo oskrbuje sedaj s potrebščinami doma in ne hodi več čez most. Na Sušaku je nastala med trgovci kriza.

Maksim Gorki,

slavni ruski pisatelj, ki iz zdravstvenih ozirov preživlja zimske mesece navadno v južni Italiji, bo po vrnitvi v Rusijo imenovan za namestnika komisarja za ljudsko izobrazbo (načelnega ministra).

Za slovanske cerkve.

Sv. oče je povzdignil papeško komisijo za Rusijo, ki je bila doslej podrejena kongregaciji (neke vrste ministrstvo) za vzhodno cerkev, v samostojno komisijo. Načeluje ji znani francoski škof d'Herbigny, ki je živel delj časa na Ruskem. Papež je s tem pokazal, kako važnost polaga na krščanski slovanski vzhod.

To so sportniki!

V Sibiriji so smučarji priredili tekmo na daljavo 9.100 kilometrov. Smučali so na progi Habarovsk (mesto v vzhodni Sibiriji) — Moskva. Leteli so 110 dni. Tekem se je udeležilo 4000 smučarjev. Na poti so prestali tudi silovite nevarnosti, ker so jih napadali volkovi in so se jih morali s puškami braniti.

Aprilsko vreme.

Okoli zgornjeitalskega mesta Carrare je v nedeljo zvečer padala gosta toča ter povzročila precej škode. Viharji so pa v noči od nedelje na ponedeljek divjali tudi drugod. Iz zagrebške okolice prihajajo poročila, da je hud vihar odkril vse strehe v vasi Javorje. Sploh je vreme prav aprilsko že od cvetne nedelje sem.

Gorski vrhovi s Čavnom vred so dobili sneženo kučmo; tudi mraz je precej pritisnil. No, pa upajmo, da bodo prazniki lepi in solnčni!

Siti življenja.

V Berlinu so samomori na dnevnem redu. Zadnje soboto si je kar 16 Berlincev vzelo življenje. To da oblastvom misliti. Da bi samomore omejili, hočejo ustanoviti »Društvo za reševanje samomorilcev«. Ker se pa ljudje ubijajo po večini le iz bede, bo to društvo moralo imeti globoko blagajno.

Papežev denar.

V juliju bodo v Vatikanu začeli kovati lastne novce. Izdali bodo le kovan drobiž, papirnatega denarja nič.

Že tedaj!

V mestu Trierju na Nemškem so pri izkopavanju nekega vodnjaka našli na vse polno skritih ploščic, s katerimi so stari Rimljani vžigali v kovan denar cesarske podobe. Ker pa Rimljani v Trierju niso imeli državne kovnice, menijo starinoslovci, da gre za ponarejevalnico denarja. Potemtakem so se že pred 2000 leti bavili s tem poslom.

Nadloga.

gozdovih okrog Kočevja na Dolenjskem so se zaredili in že zelo množili divji prašiči. Postali so prava nadloga za tamkajšnje okolice. V letošnji zimi so jih lovci ustrelili 20, vendar pravijo ljudje, da jih še najmanj sto straši po Kočevskem. Ker je ljudstvo razburjeno, hočejo prirediti oblastva velike lovske gonje na nevarno zverjad.

Ne ure ne dneva...

Pred par dnevi je nekega 49-letnega R. Calligarisa zadela v Turinu na javni ulici kap. Preden so ga prepeljali v bolnišnico, je bil že mrtev. Njegova žena je hitela v bolnišnico, da vzame zadnje slovo od rajnekega. Komaj se je vrnila domov, je zadela tudi njo kap in je kmalu izdihnila. — V Milanu je umrl veleindustrijalec Bruno Rossi. Ko so mrtvega pripeljali v rojstno mesto Parmo, je njegovo mater, ki je čakala na kolodvoru, tako prevzela žalost, da se je od kapi zadeta zgrudila mrtva na tla.

Šah s steklenicami.

V nekem ogrskem mestu so prišli mladi, prešerni gospodje na svojevrstno misel. Na biljardu so narisali šahovnico, mesto šahovskih figur so postavili pa steklenice. Za kralja in kraljico so postavili steklenke šampanjca, za konja, tekača in stolp razne izbrane vrste vin, za kmete pa steklenice slivovke. Ker je moral vsak igralec pri vsaki potezi napraviti krepak požirek, če je pa nasprotno »figuro« zajel, isto izprazniti, so korajžni šahisti kmalu obležali pod biljardom.

Vse rdeče.

Ker mestni ljudje že več ne vedo, kaj bi si vsega izmislili, so v Njujorku pred kratkim otvorili rdečo restavracijo. Tu je vse rdeče: krozniki, prti, tla, stene, celo natakariče so oblečene v živordeča krila. Pravijo pa, da tudi gostje pri slanjem računu tako začude no pogledajo, da se jim vse rdeče vidi.

Kako je s politiko.

SOVJETSKA RUSIJA.

Iz Moskve prihaja vest, da se bo 15. junija vršil občni zbor ruske komunistične stranke. Vse kaže, da bodo razprave zelo burne, kajti na dnevnem redu so silno važna politična vprašanja, od katerih je odvisna usoda vladajoče Stalinove skupine. Sedanjega gospodarja sovjetske Rusije Stalin napadajo že delj časa radi je nove gospodarske politike, ki jo je v boju proti Trockemu in desničarski Rykovi skupini začel izvajati leta 1928. Očitajo mu, da je njegova politika doživela posebno na kmetih polen poraz in močno oškodovala ruski komunizem.

Da bodo naši bravci vedeli, za kaj gre, naj sledi ta-le popis. Ko so v oktobru 1917. boljševiki naredili revolucijo in se polastili državne oblasti, so bili trdno prepričani, da bodo svoj komunistični program v najkrajšem času uresničili. Podržavili so vse banke, zaplenili v njih vse vloge, proglašili tovarne, trgovine in vsa druga podjetja za last celokupnosti, tako da so morali dotedanji gospodarji iz tovarne ali pa služiti v njej kot državni uradniki. Trgovine so pa sovjeti sploh prepovedali. V vseh ruskih mestih so se na ukaz vlade trgovine zaprele, zakaj življenske potrebščine so razdeljevali odslej v državnih skladiščih in zadrugah. Sovjeti so zaplenili tudi vse mestne stavbe, vzeli gospodarjem brez odškodnine hiše in nastanili v njih delavce. Najbolj čudna novost pa je bila odprava denarja. Boljševiki so namenoma tiskali velike množine bankovcev, da bi denar padel v vrednosti. Ko se spremeni v navaden papir, bo zginil sam od sebe iz prometa in Rusija ne bo imela več denarja. V komunizmu — so rekli boljševiki — je denar nepotreben: delavcu dà vlada mesto običajne plače brezplačno stanovanje, razsvetlavo in gorivo, iz skladišč mu nakaže obleko in obuvalo, hrano dobi v državni kuhinji, na železnici in tramvaju se vozi s prostim listkom, tako da zadovolji država vse njegove potrebe. Denar je pod komunizmom tudi na kmetih nepotreben. Država dà poljedelcem orodje, obleko, umetna gnojila in vse, kar potrebujejo iz mesta, zato morajo pa kmetje izročiti vladi vse odvišne pridelke. To je bil v glavnih potezah komunizem, ki so ga sovjeti hoteli uresničiti. Toda ta načrt se ni posrečil. V tovarnah je zavladal tak nered, da je produkcija silno padla in da država ni mogla pošiljati na deželo dovolj industrijskih izdelkov. Kar so tovarne pridelale, so porabila skoro vse mesta sama in vojaštvo. Komunistični voditelj Križanovskij piše, da je v letu 1919.—1920. vojska porabila 40 od sto vse bombaževine in 70 do 100 od sto ostalega sukna. Čevljev je pa vojaštvo porabilo kar 90 od sto vse tovarniške proizvodnje. Tobak je šel med vojaške ves, kar ga je državni monopol izdelal. To so bila težka leta meščanske

vojne, ko so se boljševiki morali bojevati proti različnim carističnim generalom.

Zastonj pa kmetje niso hoteli oddajati pridelkov državi. Upirati so se začeli rekvizicijam s silo, po vaseh je tekla kri. Kmetje so pustili del zemlje neobdelane, pridelali le za domačo rabo ali pa skrivali žito in ga prodajali pod roko za sladkor, obleko in druge potrebščine. V mestih je nastalo strašno pomanjkanje, lakota je bila hujša kakor za časa svetovne vojne. Že leta 1918./19. je mestno prebivalstvo dobivalo manj ko polovico predpisane ga kruha in le petino ali četrtno krompirja. Spomladi 1921. je prišel polom. Sovjeti, so se morali odločiti, — pravi Križanovskij — »da se odpo vejo komunizmu ali pa vladi.«

Nep.

Lenin je spoznal položaj in odločno obrnil krmilo. Začela je druga doba boljševiške revolucije: rekvizicije na kmetih so se ustavile, mesto njih so boljševiki vpeljali določen davek v pridelkih in pozneje v denarju. Sovjeti so obnovili denar in dali mu zlato podlago. Kmet je smel pridelke zopet prodajati, nastala je svobodna trgovina. V mestih so se odpirale prodajalne, skrito blago je prihajalo na dan in polnilo iznova izložbe. Boljševiki so dovolili poleg trgovin tudi zasebna obrtna podjetja in vabili v deželo tuje kapitaliste. Gospodarstvo je oživelo, blagostanje se je začelo polagoma širiti, na ulicah se je kazalo že gotovo razkošje v oblekah. Kmet je po hudih, krvavih žrtvah postal gospodar zemlje in svojih pridelkov. To dobo ruske revolucije imenujemo dobo Nepa Nove ekonomske politike). V njej se je uveljavil v ruskem gospodarstvu zopet kapitalizem. Politična oblast je pa ostala slej ko prej trdno v rokah komunistične stranke, ki si je ohranila nad gospodarstvom popolno nadzorstvo. Boljševiki so se morali sicer umakniti pred navalom kmetskega ljudstva, a le toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno. Trgovina z inozemstvom je ostala n. pr. tudi v dobi Nepa v rokah države. Kdor bi skušal prodati na lastno roko blago v tujino, se strogo kaznuje. Država določi, kakšno blago in koliko blaga se sme izvoziti, ona določi cene in deželo, kateri se sme prodati. Ravnotako določa država količino in vrsto blaga, ki se sme uvoziti iz tujine, in pa cene, po katerih se blago prodaja v notranjosti Rusije. Uvozna in izvozna trgovina se vrši preko komisarijata za trgovino in preko trgovskih zastopnikov v tujini. Ta monopol je zelo mogočno orožje: sovjetska vlada uvoz ali izvoz nekaterih predmetov lahko omeji ali prepove, trgovino z drugimi pa na vso moč podpre. Še hujše orožje so pa cene. Vlada prodaja, če hoče, v tujino tudi z zgubo, eni deželi hodi lahko na roko, drugo pritiska. Isto dela lahko z cenami v notranjosti države. Vlada ima obast, da določi cene vsem pred-

metom, ki jih uvaža iz tujine, in tudi takim, ki se izdelujejo v državnih tovarnah. Če bi recimo hoteli podpreti kmetijstvo, bi lahko prodala poljedelcem umetna gnojila in orodje tudi pod ceno in krila zgubo iz dobičkov na drugih predmetih. Nasprotno pa vlada lahko tudi kmete pritisne. Zadržuje, da navije cene na obleki, obuvalu, železnini, sladkorju in drugih potrebščinah. Ker ima država monopol, je kmet prisiljen kupiti po vladni ceni ali pa se blagu odpovedati. Tako se v Rusiji pripeti, da plačuje kmet nekatere potrebščine za 300 do 600 od sto dražje nego stane predmet na svetovnem trgu. Izredno mogočno orožje v rokah sovjetske vlade je tudi kredit. V Rusiji so se razvile pod vlado Nepa, kakor v drugih kapitalističnih državah, številne banke in posojilnice. Obstoje denarni zavodi za dolgoročna in kratkoročna posojila, zavodi za podpiranje poljedelstva in taki za pomoč industriji. Toda vse te banke in posojilnice so podvržene vladi in morajo služiti njeni politiki. Vladajoča komunistična stranka določi, kateremu delu gospodarstva se morajo dati posojila, kateremu ne, po njenih sklepih podpirajo banke poljedelstvo ali industrijo, združno ali zasebno trgovino. Če vlada hoče, uniči vsako podjetje. Zadostuje, da ji umakne kredit, pa mora izhirati. Zelo uspešno sredstvo so tudi davki. Komunistična stranka se ga zelo odločno poslužuje v svoje namene. Sloje in poklice, ki jih smatra za nevarne, neusmiljeno visoko obdavčuje in jih gospodarsko uničuje. Tako je v nekem ruskem mestu moralo v preteklem letu 1500 trgovcev in obrtnikov zapreti svoje štacune.

Sovjetska država si je torej kljub Nepu ohranila vrhovno nadzorstvo in oblast nad gospodarstvom, kar se izraža v monopolu na zunanjo trgovino, v gospodarstvu nad cenami, v neomejenem razpolaganju s posojili in v davčni oblasti.

Pjatiletka.

Tega mogočnega stroja se pa boljševiki začetkoma niso posluževali za najostrejšo borbo proti notranjim nasprotnikom. Ko so si kmetje izvojevali v krvavih puntih leta 1921. gospodarstvo na zemlji in pridelkih, je zavladal v gospodarstvu sovjetske Rusije za par let mir. To je bila doba gospodarske obnove: glavni smoter sovjetov je bil, da spravijo tovarne v red in dosežejo proizvodnjo mirnega časa. V letu 1925./26. je ruska industrija proizvajala 90 odstotkov predvojnega blaga, v prihodnjem letu je dosegla pet odstotkov več ko leta 1913. Poljedelstvo je prišlo na predvojno stopnjo že 1925. Te številke so pa majhne, če pomislimo, da se je med tem rusko ljudstvo močno namnožilo in da potrebuje zato več živeža in več industrijskih izdelkov kakor v mirnem času.

Glavna naloga sovjetske politike je morala torej biti v tem, da se proizvodnja na kmetih in v mestih dvigne daleč čez predvojno stopnjo. Sedanji tajnik Stalin je izdelal petletni

načrt, tako zvano »pjatiletko«, kjer je načrtal program za gospodarski napredek bodočih 5 let. V ta namen mislijo komunisti potrositi nič manj ko 74.400 milijonov rubljev. Ker pa tega denarja ne morejo dobiti v inozemstvu, ga morajo iztisniti iz ljudstva. Če pomislimo, da bo moral ruski davkoplačevalec vzdržati po vrhu tudi vojsko in ostalo državno upravo, so ta bremena naravnost velikanska. Da pridejo sovjeti do zahtevanega denarja, bo plačal ruski državljan v teh letih v davkih do 48 od sto, torej skoro polovico svojih dohodkov. Za rusko ljudstvo je začela doba strašnih gospodarskih žrtev. Te žrtve so po mnenju komunističnih voditeljev potrebne, da si ruski narod zagotovi obstanek in osamosvoji od tujine. Po petletnem načrtu, ki so ga začeli izvajati koncem 1928., bi se morali kmetijski pridelki pomnožiti za 50 od sto, to je za polovico. Neprimerno večje uspehe pa pričakujejo komunisti v industriji, kateri so posvetili največji del milijard. Nekmetiskim namenom hočejo dati štirikrat večjo podporo kakor poljedelstvu. Po računih pjatiletke bi morala na primer proizvodnja premoga poskočiti v petletju 1928. — 1933. od 35 nad 75 milijonov ton. Petrolej hočejo pomnožiti od 11 na 22 milijonov ton, železo od 3.3 na 10 milijonov. Največji razmah pa nameravajo dati električni sila, ki bi se morala popetoriti. Kakšne častihlepne upe so komunisti postavili na pjatiletko, o tem pričajo najbolj zgovorno besede nekega njihovega voditelja. »Po izvršitvi petletnega načrta bo sovjetska republika tehnično in gospodarsko dosegla in prekosila napredne kapitalistične dežele.«

Nastane vprašanje, zakaj komunisti tako silno podpirajo industrijo. V deželi, kjer so več ko štiri petine prebivalcev kmetje, bi človek mislil, da bo vlada skrbela v prvi vrsti za poljedelstvo, ako hoče državo gospodarsko okrepiti. Komunisti ne delajo tega iz več razlogov. Najprej se hočejo pripraviti za slučaj vojne: v deželi hočejo imeti dovoljno število tovarov za stroje, železniške vozove, letala, topove in orožje. V tem oziru streme za neodvisnostjo od tujine. Drugi vzrok pa je ta, da kmetom ne zaupajo. Vladajoča komunistična stranka črpa moč iz delavstva. Čim bolj se razvije število delavcev, tem večja bo stranka, tem trdnejša komunistična vlada. Delavstvo se pa pomnoži samo tedaj, če se poveča število tovarov. Komunisti računajo, da se bo po izvršitvi petletnega načrta pomnožilo industrijsko delavstvo za nič manj ko 6 milijonov 800.000 ljudi, tako da bo štela tedaj Rusija 34 milijonov 700.000 mestnih prebivalcev. Toda ta silen povišek kljub temu ne bo izpremenil slike brezmejne dežele. V nobeni državi na svetu se prebivalstvo ne množi tako hitro kakor v Rusiji. V Franciji se vsakih 10.000 ljudi pomnoži vsako leto za 13 oseb, na Angleškem za 64, v Nemčiji za 79, v Italiji za 103, v

Rusiji pa kar za 230. Celokupno prebivalstvo vseh evropskih držav se pomnoži letno za 2 milijona in pol, sovjetska Rusija sama ima pa letno nič manj ko 3 do 3 in pol milijonov prirastka. Najbolj se množe na Ruskem kmetje. Do izvršitve petletnega načrta bodo zrasli Rusi za 17 milijonov 900 tisoč duš, tako bo štela Rusija tedaj nekaj manj ko 170 milijonov ljudi. Skoro dve tretjini prirastka bo na kmetih, tako da bo kljub večjemu številu delavcev kmetstvo ljudstvo vendar v isti velikanski večini kakor prej. Komunistična stranka bo imela sicer več delavskih pristašev, kakor pred pjatiletko, toda v isti meri bo zrasla tudi moč kmetov.

Kmet in komunizem.

Da je Rusija dežela kmetov, je za komuniste sreča in nesreča obenem. Sreča je radi tega, ker delajo lahko na njihovih ramenih najrazličnejše gospodarske poskuse, ne da bi se država zrušila. Štiri petine prebivalcev, ki so kmetje, pridelajo tudi v najhujših razmerah vendar toliko, da se ohranijo pri življenju. Narod je torej v velikanski večini pred lakotjo kolikor toliko zavarovan. V industrijski državi je drugače. Če se tu komunizem ponesreči in se morajo tovarne ustaviti, so ljudje v 24 urah na cesti in nimajo kaj jesti. V Rusiji se maloštevilni delavci rešijo v skrajni stiski s tem, da beže na deželo. Če bi Rusija ne bila velikanska kmetijska država, bi bilo komunistične vlade že zdavnaj konec. To je njena sreča.

Silna kmetijska večina je pa za boljše vike tudi stalna nevarnost. Lenin je že rekel, da bo ruski komunizem bil svojo zadnjo bitko v boju proti »kapitalizmu, ki se razvija v malih kmetijskih posestvih.«

Po velikem porazu iz leta 1921. so boljševiki pustili majhne in srednje kmete na miru. Njih boj je šel v naslednjih letih le proti premožnemu kmetu ali kulaku. Kulak je po komunističnem zakonu kmet, ki ne živi samo od osebnega obdelovanja zemlje, temveč služi tudi drugače: s tem da posojuje proti odškodnini sosedom živino in plug, da jim melje v svojem mlinu žito, da najema delavce in tako dalje. Kulak je torej brihtni, podjetni, napredni kmet, ki si zna množiti premoženje. Komunisti to priznavajo, a trde, da so taki ljudje komunizmu najbolj nevarni, ker se krčevito drže lastnine na zemlji. Proti kulakom so sovjeti vodili vedno najostrejšo borbo: nalagali so jim visoke davke, jim jemali volivno pravico, jih tolkli pri robotah in tako dalje. Ostale kmete so pustili pri miru.

Petletni načrt je prinesel v tem veliko spremembo. Vlada je sklenila, da uvede komunizem tudi v kmetstvo gospodarstvo. Kmetje naj zložijo svoja zemljišča v skupno, socializirano posestvo, ki naj bo last splošnosti, to se pravi države. To se lahko izvrši v treh oblikah. V prvem slučaju se zložijo samo zemljišča, dočim ostanejo hiša, živina in orodje last posamez-

nega kmeta. Skupna zemlja se skupno obdeluje.

To imenujemo združeno obdelovanje zemlje. Druga oblika se zove »artel«. Tu ni samo zemlja skupna, temveč tudi živina, orodje in vse ostalo razen hiše, kjer živi in se hrani družina. Tretja oblika je komuna. Tu so tudi hiše last skupnosti ali države. Kmetje obdelujejo zemljo kot državni namočenci, zato dobivajo v skupnih kuhinjah hrano, imajo brezplačno stanovanje, za bolnike se odpirajo bolnišnice, otroci se vzgajajo in hranijo v skupnih zavodih, od koder obiskujejo navadno enkrat na teden starše.

Sovjetska vlada pravi sicer, da se razpuščanje kmetij vrši prostovoljno, toda to je le na papirju. Zakaj skupnim posestvom daje davčne olajšave, cenena umetna gnojila, cenena semena, plemensko živino, posojila po nizkih obrestih, različne druge podpore in pravice, ki jih samostojnemu kmetu namenoma odteguje. Kdor ne da zemlje iz rok, trpi velikansko škodo. Razen tega so krajevna oblastva začela v zadnjem letu rabiti silo, kmetje so bili primorani razpustiti posestvo. Ta politika ne reže v živo samo kulakov, temveč tudi majhnega in srednjega kmeta. Kakor leta 1921. Leninu, so se uprle sedaj vasi Stalinu. Na deželi je tekla iznova kri, tisoče in tisoče kmetov so vrgli v ječo, izgnali v Sibirijo ali obsodili na smrt. Mesto da bi se v smislu pjatiletke poljedelstvo dvignilo, so kmetje zopet omejili obdelovanje zemlje, skrili žito, poklali mnogo živine. »Novi list« je že pisal, da je v ruskih mestih nastalo pomanjkanje in da je morala vlada vpeljati izkaznice za kruh, meso, slanino in druge najvažnejše življenske potrebščine. Mestno prebivalstvo čaka kakor za časa svetovne vojne v dolgih vrstah pred trgovinami in konsumi.

Kakor 1921. Lenin se je moral 1930. tudi Stalin ukloniti. Prepovedal je nasilno razpuščanje kmetij in vrnil kmetu svobodno razpolaganje z zemljo in pridelki. Njegovi nasprotniki pravijo, da je komunizem na deželi doživel velik polom, radi česar se bo 15. junija moral Stalin braniti pred občnim zborom komunistične stranke.

Objave.

Velikonočne procesije.

Goriškim meščanom javljamo, da bo velika konočna procesija v cerkvi sv. Ignacija v soboto ob 6. uri popoldne; v stolnici pa okoli 5. ure; na Placuti bo v soboto ob 6. uri in en četrt popoldne, pri kapucinih ob osmih zvečer, na Kostanjevici pa v nedeljo ob 6. uri zjutraj.

Natečaj.

Razpisanih je 18 podtajniških mest pri upravi poljedelskega ministrstva. Zaposljuje lahko le diplomirani pravniki in gozdni inženirji. Pojasnila daje prefektura.

Razpisanih je 150 pripravniških mest za policijske agente. Treba je imeti najmanj spričevalo iz obrtne šole.

Katoliška knjigarna v Gorici se preseli

s 1. majem na Travnik št. 11

Okno v svet.

Borbe v Indiji.

Gibanje za narodno neodvisnost je dobilo v Indiji poln razmah. Po deželi se vrše velikanski shodi proti angleški vladi, kjer se poziva narod k nepokorščini. V velikem mestu Bombay je zveza indijskih trgovcev sklenila, da ne bo eno leto kupila nobene ga blaga na Angleškem. Ljudstvo se mora osvoboditi tuje trgovine in rabiti samo domače izdelke. Gandhi pričakuje že delj časa, da ga vržejo v ječo, a angleški oblastniki se ga ne dotaknejo in mu pustijo, da svobodno agitira po deželi. Pač pa so orožniki zaprli njegovega sina in na tisoče njegovih pristašev. Velik vtis je naredilo, ko so zaprli predsednika vseindijskega narodnega kongresa Nehruja, ki je poleg Gandhija najbolj ugleden in priljubljen voditelj Indijcev. Med sodno razpravo, kjer je Nehru dobil 6 mesecev ječe, se je zbrala pred soplejem velikanska množica ljudstva, vihtela velike narodne zastave in prepevala narodne pesmi. Delavci Bombay so v znak protesta zapustili tovarne in proglasili splošno stavko. Nehru je bil radi političnih prestopkov že večkrat v zaporu.

Veliko razburjenje je vzbudila tudi aretacija župana v mestu Kalkuta. Ko so ga orožniki zgrabili med govorom na javnem trgu, se je množica uprla in napadla orožnike. Župan Sen Gupta je pa zavpil: »Ostanite vsi mirni! Le pustite, da me odvedejo v ječo, a nadaljujte borbo s podvojeno močjo!«

V nedeljo 13. aprila je Gandhi pozval v boj tudi žene in dekleta. »Če indijske žene hočejo,« — je rekel — »ljudstvo ne bo poznalo več bojazljivosti in vsi bodo stali v prvih vrstah narodnega boja.« Žene vodijo predvsem agitacijo proti zauživanju žganja, vina in drugih alkoholnih pijač. V neki vasi so ženske udrle v prodajalno ter razbile na stotine steklenic žganja. Ko je Gandhi za to zvedel je vzkliknil: »Indija začenja končno čistiti iz dežele strupove, ki jih gospodarji vsiljujejo ljudstvu, da bi mu pritrtili na roke tem tesneje verige suženjstva.«

Kljub velikemu gibanju so pa Angleži precej hladnokrvni, ker so prepričani, da bodo agitacijo s potrpežljivostjo zmagali.

Konec pomorskega zborovanja.

Delo konference v Londonu se bliža svojemu zaključku. Sporazum med 5 velesilami je propadel in ravnotako dogovor v štirih. Ne Mac Donald in ne Briand nista hotela skleniti pogodbe, iz katere bi Italija bila izključena. Podpiše se torej sporazum v treh, to se pravi med Anglijo, Ameriko in Japonsko, ki se tiče daljnih oceanov in ne Evrope. Toda tudi dogovor v treh vsebuje važen pridržek, ki se glasi: ako bi se ostali pomorski

velesili, to je Francija in Italija, preveč oboroževali, sme vsak izmed treh pogodbenikov zahtevati revizijo podpisanega sporazuma. Ta pogodba je edini uspeh zborovanja. Radi lepšega bo pa vseh 5 velesil podpisalo nekaj manj važnih točk, tako določbo, da se morajo podmorski čolni uporabljati v vojni bolj človeško, in pa dogovor, da se za par let ustavi gradnja največjih in najdražjih vojnih ladij. Ker takih velikanov ne Francozi in ne Italijani ne zidajo, ima tudi ta dogovor pomen le za Angleže, Amerikance in Japonce.

Vse te uspehe in neuspehe pomorskega zborovanja bodo zastopniki 5 velesil podpisali 22. aprila. Med tem

so Briand, Grandi in drugi diplomati odpotovali domov obhajati veliko noč. Po praznikih se vrnejo samo še na podpis in poslovilni govor.

Da se razprtije med Francozi in Italijini po konferenci preveč ne zaostrijo in ne nastane ostra tekma v oboroževanju, so sklenili nadaljevati tudi po 22. aprilu razgovore. Mac Donald želi namreč, da bi se našel polagoma vendar sporazum med Francijo, Italijo in Anglijo. Današnji položaj, ko imajo Francozi in Italijani v Evropi proste roke, je Angležem zelo neprijeten. Mac Donald upa še vedno, da se Italijani in Francozi pobotajo, in zato bo po konferenci začel naporno delo posredovanja. Ali bo imel pri tem več sreče nego v Londonu, bo pokazala prihodnost.

Najvažnejši denarni zavodi v Italiji.

V celoti je v Italiji nekaj nad 5000 najrazličnejših denarnih zavodov, kot so banke, hranilnice, podeželske posojilnice itd. Bank je okoli 150, med katerimi je 10 velikih, to je takih, ki imajo nad 100 milijonov delniškega kapitala in rezerv.

Med temi 10 velebankami so štiri pod neposrednim državnim nadzorstvom, 6 pa jih je popolnoma zasebnih.

Banke pod državnim nadzorstvom.

Sem spadajo Banca d'Italia, Banco di Napoli in Banco di Sicilia. Te tri banke so do pred par leti imele pravico izdajati bankovce; danes ima to pravico le Banca d'Italia. Pod državnim nadzorstvom je nadalje Banca del Lavoro.

Banca d'Italia je zasebna banka, kar pomeni, da je njen delniški kapital (300 milijonov lir) v rokah navadnih državljanov. Delničarjev je 10.600, delnice so pa po 1000 lir, od katerih je plačanih 600.

Dobička nosijo delnice 60 lir na leto, torej se vloženi denar obrestuje po 10%. Od vsakoletnega dobička banke dobi država svoj delež, in sicer nekaj nad 13 milijonov lir. Banca d'Italia je danes edina banka v Italiji, ki lahko izdaja papirnati denar, katerega je danes v obtoku nekaj nad 16.000 milijonov lir (= 16 milijard). Kritje za ta papir znaša danes okoli 55%, in sicer nekaj nad polovico v zlatu in srebru, ostalo pa v tujih denarjih, kot so ameriški dolarji in angleški šterlini. Banca d'Italia deluje sicer kot druge banke: sprejema hranilne vloge, daje posojila na menice, na vrednostne papirje itd. Pri industrijskih podjetjih je pa Banca d'Italia prav malo udeležena.

Banki Sicilia in Napoli sta v glavnem hranilnici kot goriški Mont ali tržaška Cassa di Risparmio. Banco di Sicilia ima nad 430 milijonov lastnega premoženja, Banco di Napoli pa

nad 1300 milijonov. Obe imata tudi mnogo hranilnih vlog, in sicer Sicilia 660, Napoli pa 1600 milijonov. Obe banki imata po kraljestvu mnogo posodružnic (vsaka nad 60), večinoma v Južni Italiji in na otokih. Obe banki delujeta danes predvsem na povzdigi gospodarstva v Južni Italiji in na otokih, kjer podpirata razvoj kmetijstva s poljedelskim kreditom, razvoj industrije, predvsem žvepljenih rudnikov itd. V inozemstvu imata obe banki zastopnike na glavnejših denarnih trgih (Paris, London, Berlin), posebno pa v Ameriki. Ker se je prebivalstvo v prejšnjih letih izseljevalo predvsem iz Južne Italije, sta se obe banki, posebno pa Banco di Napoli, mnogo zanimali za izseljeniško vprašanje. Skoraj ves denar izseljenec je prihajal v Italijo potom teh dveh bank. Banki sta pod državnim nadzorstvom in delujeta po navodilih vlade.

Banka Nazionale del Lavoro je naslednica prejšnjega Istituta Nazionale di Credito per la Cooperazione, to je državnega denarnega zavoda, ki bi se moral brigati predvsem za razvoj zadružništva. Radi razpada nekdanjega socialističnega zadružništva, pri katerem je bil ta denarni zavod udeležen, je tudi banka sama prišla v slabe vode; potem jo je pa vlada rešila, ji dala novih sredstev in ji začrtala pot. Danes ima banka okoli 170 milijonov lastnih sredstev, peča pa se pretežno z dajanjem kreditov zadružništvu. V naših krajih je ta banka znana, ker je prevzela tržaško in goriško podružnico Ljubljanske kreditne banke. Poročilo upravnega odbora za l. 1929. pravi sledeče: »Izvršujoč vladina navodila smo pridobili kliente med drugorodnim prebivalstvom. Da se zajamči uspešno delovanje v vseh kreditnih zadevah, posebno na polju kmetijstva, smo prevzeli najprej podružnico Ljubljanske kreditne banke v Gorici, potem pa podružnico v Trstu.«

Ostale velike banke.

Sem spadajo Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano, Banca Nazionale di Credito, Banco di Roma, Banca d'America e d'Italia in Banca Commerciale Triestina.

Kot smo že pisali v 14. številki »Nova lista« od 3. t. m., je največja in najvažnejša banka v Italiji Banca Commerciale Italiana (Comit), od katere zavisi večji del italijanske industrije. Najvažnejša za njo je *Credito Italiano* s sedežem v Genovi, ki je imela koncem lanskega leta 400 milijonov delniškega kapitala in 210 milijonov rezerv. Po novem letu se je združil *Credito Italiano* z drugo veliko banko, to je z *banco Nazionale di Credito*, ki je imela 300 milijonov lir delniškega kapitala.

Obe navedeni banki sta dosedaj delovali samostojno. Vsaka je imela v notranjosti okoli 100 podružnic (*Credito Italiano* samo v Trstu 2), vsaka pa tudi v inozemstvu več priključenih bank. Oba zavoda sta se zanimala tudi za razvoj italijanske industrije. Po združitvi obeh bank, ki je v teku, se preurede predvsem podružnice, posebno v mestih, kjer je delovala podružnica ene banke poleg druge.

Združitev obeh bank se izvrši tako, da bosta oba zavoda imela sicer ene in iste gospodarje, a pri tem ostane neta obe banki v delovanju samostojni: *Credito Italiano* prevzame vse gole bančne posle obeh zavodov, *Banca Nazionale di Credito* pa vse industrijske. Bančni posli, s katerimi se bo pečal *Credito Italiano*, so: zbiranje hranilnih vlog, dajanje posojil na menice, vknjižbo, državne vrednostne papirje in tako dalje. *Banca Nazionale di Credito* pa ne bo sprejemala hranilnih vlog, ne bo dajala posojil navadnim zasebnikom, temveč se bo pečala le z industrijskimi in zemljiškimi posli. S tem je ustvarjena nova vrsta banke, ki dosedaj ni bila poznana ne v Italiji ne v Nemčiji ali bivši Avstriji, pač pa v Franciji, Angliji in Ameriki. Delniški kapital banke *Nazionale di Credito* bo znašal 350 milijonov, kapital *Credito Italiano* pa 500 milijonov s 300 milijoni rezerv.

Banco di Roma obhaja letos svojo petdesetletnico. Ta banka se je razvila iz nekdanje vatikanske banke in je pred leti stala v ozkem stiku s cerkvenimi krogi. Okoli *Banco di Roma* so se zbirali tudi vsi denarni zavodi, ki so stali pod vplivom bivše italijanske ljudske stranke; pozneje pa je banka postala last pristašev iz *Centra Nazionale*, to je tistih katoliških politikov, ki so podpirali fašizem. Danes je banka močan denarni zavod z 200 milijoni delniške glavnice, ima 106 podružnic v Italiji, 3 v italijanskih kolonijah, 14 v ozemlju Sredozemskega morja (Turčija, Sirija, Palestina, Malta); ima nadalje 2 posebni *Banco di Roma*, ki delujeta v Franciji in v Španiji ter zastopstva na glavnih svetovnih denarnih trgih (London, Berlin, New York). V Italiji ima

priključenih še kopico drugih manjših bank.

Banco di Roma je udeležena tudi pri industriji, posebno pri električni. Zanima se zelo za ustanavljanje italijanskih podjetij v inozemstvu, posebno okoli Sredozemskega morja, n. pr. v Egiptu.

Banca d'America e d'Italia ima 200 milijonov delniške glavnice. Vpliv te banke na gospodarstvo v Italiji ni ravno velik, tem važnejši pa je v Ameriki, predvsem v Južni, kjer podpira italijanske gospodarske kroge. V Trstu je prevzela bivšo podružnico *Zivinostenske*, največje češke banke.

Kaj nam pišejo z dežele?

S Krasa.

Lokev pri Divači. — V Muhovi gostilni jih največ zveš. Zato sem jo tudi jaz mahnil tja, da bi zvedel, če je v vasi še tako, kot je bilo pred 40 leti. Pa se je marsikaj spremenilo; moderni so postali in tudi v grdih rečeh posnemajo nekateri velika mesta. Pretekli pust je tatinska sodrga, vmes je baje tudi par mladih žensk, izpraznila marsikateri kurnik.

Mavhinje. — (Nepričakovana smrt.) — Krojač Jožef Legiša se je zadel s kolenom ob tram. Ker je bila rana neznatna, se ni brigal za njo. Kar čez noč ga je pa prišla taka slabost, da se je začel zvijati in so morali po gospoda; nato so ga odpeljali v Tržič v bolnišnico, kjer je čez tri dni 7. t. m. izdihnil v strašnih mukah. Pripekljali so ga na domače pokopališče in ga pogrebili ob obilni množici ljudstva. N. p. v m!

Kazlje. — Včasih so imeli Kazeljci dobro obraščene hrastove gozdove. Zdaj so že močno razredčeni. Če pojde tako naprej, bo burja začela Dobravce močno pihati. — Od nas je šlo v južno Ameriko 20 mladih delavnih ljudi. Toda močno so se ogoljufali. Le nekaj jih piše in kaj pošlje domov. — Pred časom so obhajali Seražinovi dvoje porok: sin Albin je vzel v zakon Angelo Hlača, hči Pavla pa Franceta Grmeka iz Dobravelj. — Obilo sreče!

Divača. — V gorenjem koncu vasi je pregorela žarnica. Nič se pa ni do sedaj ukrenilo, da bi se nadomestila z novo. Opozarjamo na to. — Na pošti je nekaj spremembe. Na mesto dosedanjega poštarja g. Massalina, ki je služboval pri nas več let, sta prišla dva nova uradnika.

Štjak. — (Previdnost, previdnost!) — Pred nekaj dnevi se je pripeljala k nam gosposka družba kupovat vino. Nekdo se je predstavil za vinskega trgovca iz Trsta. Štjaški vinogradniki so šli na lim in jim prodali okoli 120 hl vina. Za vse so pa dobili kot predujem le 1400 lir. Ljudje so na denar čakali, končno so šli v Trst, kjer niso videli ne svojega vina ne lir, pač pa so slišali le obljube.

Pliskovica. — (Kolesarsko navdušenje.) — Ker je bilo po zimi

Banca Commerciale Triestina je najvažnejši denarni zavod v Julijski Krajini, od katerega so v dobri meri zavisela vsa večja tukajšnja podjetja, predvsem paroplovna družba *Cosulich* in ladjedelnice v Tržiču. Danes je *Banca Commerciale Triestina* in vse njeno delovanje ozko zvezano z *Banco Commerciale Italiana* in močje je, da se bo z njo sploh spojila.

To so najvažnejši denarni zavodi v Italiji. V državi je sicer še vse polno drugih zavodov, a ti so več ali manj pod vplivom ene navedenih bank, okoli katerih se suče vse gospodarsko življenje Italije.

malo preveč dežja, smo z delom na polju nekoliko zastali. V preteklem tednu je pa bilo par lepih dni in smo dohiteli, kar smo bili zamudili. — Kupčija s teranom gre počasi, vendar upamo, da ga bomo vsega oddali. — Naši fantje, razen par smrkavcev, se že par let prav dobro držijo. Le naših deklet se je oprijelo čudno veselje. Nad vse rade kolesarijo, in sicer v kratkih kriklih. Vse ceste so jih polne. Pa menda ne bodo ženinov prikolesarile, čeprav imamo dosti stricev.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Rudarji in umetnost. — Čudno se to sliši in prav gotovo bo urednik malo podvomil, da se rudar ukvarja z umetnostjo. Da naš rudar ni le spreten in priden delavec, je že dostikrat dokazal z nastopi na odru, ki ne bi delali sramote tudi poklicnim močem v večjem mestu. Precej rudarjev pa je tudi jako dobrih risarjev, mehanikov, kiparjev, skladateljev itd. Za stvar se je začelo zanimati rudniško ravnateljstvo in je nekaterim odzvelo boljše izdelke, da jih odpošlje na razstavo v Bocen. Med najboljšimi je Šlabnik, ki se bavi z vlaganjem, in Kosmač z mavcem. Šlabnik n. pr. je dal na razstavo lepo izdelano cerkev sv. Justa v Trstu, krasen Miramar z okolico in sv. Višarje. Oddani so bili razni kipi iz mavca, vloženi naš grad, več strojkov, slik itd. Dosti stvari pa imajo še doma in precej razdajo tudi zasebnikom. — Kdor torej ne verjame, da je tudi rudar zmožen za kaj drugega kot »kramp«, naj se potruži na omenjeno razstavo, ali pa naj obiše n. pr. Šlabnika v Idriji hšt. 99. O uspehu razstave bomo poročali.

Svidenje. — Leta 1915. je odšel na rusko fronto Srečko Lapajne, brat tuk. trgovca Pavleta Lapajmeta. Bil je ujet in o njegovi usodi se ni ves čas nič gotovega vedelo. Pred petimi leti je ušel iz Rusije na Kitajsko in si tam uredil ugoden obstoj. Sedaj se je v veliko veselje svojcev in prijateljev živ in zdrav vrnil. Razume se, da ve kot očividec krajev, o katerih se danes mnogo piše, dosti zanimivega povedati. Po 15 letih mu sorojaki iskreno kličemo: dobrodošel!

Novi grobovi. — Dne 7. t. m. je umrla 19-letna Angela Felcova. Službovanje v mestu je njeno zdravje tako zrahljalo, da se je vrnila vsa slaba domov in v cvetu mladosti umrla. — Dne 6. t. m. je umrla 75-letna zasebnica Ivana Miklavčičeva, bivša trgovka pri »Pirhu«. Obema večni pokoj!

O b i s k. — V soboto 12. t. m. je posetilo Idrijo 10 slušateljev višje rudniške šole. Ogleдали so si vse obrate našega rudnika.

Prošnja. — Rudarjem bi bilo zelo ustrezno, da bi se uradne ure pri rudn. zdravniku začele ob 9. uri, kot je bilo že od nekdanj običajno. Sedaj rudar skoro ne more popoldne na delo, če ima opravke pri zdravniku.

Več rudarjev.

Beračenje. — Da potrka po naših predmestjih na vrata dnevno tudi do 8 prosjakov, je nekaj običajnega. Uboge vdove le s težavo utrpe te vedne dajatve. Toda ljudje kljub temu radi kaj darujejo, če vidijo, da je prosilec res usmiljenja vreden in potreben. Spoznavamo pa, da je med prosjaki mnogo popolnoma nepotrebnih. Nekaj jih stalno dohaja, ki ljudem groze, če jim dar nipo volji. Prosimo mestno občino, da kaj ukrene.

Sp. Idrija. — (Nesreča. — Vabilo.) — Dne 7. t. m. si je v idrijski žgalnici pri padcu poškodoval nogo rudar Martin Peternelj. Prepeljali so ga domov, vendar upamo, da ne bo hudega. — V nedeljo bo pri nas vstajenje kot običajno ob 3. uri zjutraj. Nova električna razsvetljava, tekmujoča razsvetljava vasi in okoliških hiš in hribov, priznana idrijska godba itd., vse to bo dalo še več kot običajen sijaj veličastni procesiji, h kateri vse vljudno vabimo.

Iz Gor.

Cerkno. — (Poučni tečaj.) — Zadnje štiri tedne smo imeli poučni kmetijski tečaj. Udeleževalo se ga je 62 fantov in mož. Vsak teden smo 6 ur z zanimanjem poslušali oba predavatelja drja Verbiga iz Idrije in našega drja Stembergerja. Prav hvaležni smo jima.

Libušnje. — (Nove orgle.) — Dobili smo nove orgle. Z delom smo prav zadovoljni in komaj čakamo, da bodo za veliko noč prvokrat zadonele s kora.

Idrija pri Bači. — (Koristen pouk.) Zelo nas je razveselila vest, da so nam oblastva poslala g. Marsana in g. Šavlija, ki sta nam v treh kratkih, a jedrnatih predavanjih dne 1., 3. in 5. aprila dala obilo zlatih naukov iz kmetijstva. Navzoči so s pazljivostjo sledili pouku. Brez izjeme si želimo vsi tudi v bodoče še enakih predavanj. Saj imamo zanje krasne in ugodne prostore.

Log pod Mangartom. — (Prihod čez Predel.) — Otroci v Strmcu so te dni dobili novo učiteljico. Prva je bila pri njih le par dni. Drugo, ki je odšla po par tednih, so šolska oblastva odpoklicala. — Cesta čez Predel je že popolnoma kopna. Letos se ne bo treba avtomobilom vračati z jezo v

Bovec, kot se je lani dogajalo.

Sužid. — Ne vemo kako, a res je, da je med ljudmi le še preveč tožb, obrekovanj, izzivanj itd. Po daljšem besedovanju smo dobili 8 električnih žarnic namesto 4. Kot ptice znanilke pomladi tako se tudi naša dekleta vračajo iz mestnih služb. Tudi iz Amerike bi se rad ta in oni vrnil, če bi imel sredstva.

Ponikve. — (Pomlad. — Našeceste.) — Po lepi zimi je prišla vesela pomlad. Vse je nekam oživel, zapustilo peč in kar tekmuje pri delu na polju. Medtem so pa nas zopet trije fantje zapustili in šli v daljno Francijo. Že lepo število naših ljudi ima mo razkropljenih po svetu. Da bi le na dom ne pozabili! — O naši cesti iz Ponikev na Idrijo-Bačo raje molčimo, ker kmalu ne bo več cesta. Prosimo prav lepo novega g. obč. načelnika v Sv. Luciji, da si ogleda naše ceste in poskrbi, da se popravijo.

Iz tržaške okolice.

Sv. Križ pri Trstu. — 8. aprila je po kratki in mučni bolezni umrl veleposestnik Ivan Sedmak. Zapušča žalujočo ženo in 6 poročenih hčera. Pogreb je bil prav veličasten. Naj svetiraj nemu večna luč!

Iz goriške okolice.

Solkan. — Zadnje dni preteklega meseca smo spremili na kronberško pokopališče 21 letnega Jožeta Bitežnika. Rajnik je bil dober mladenič. Tudi pel je rad, zato sta mu mešani in moški zbor zapela par žalostink. N. p. v m.! — Za veliko noč se nadejamo legega petja, ker naš zbor lepo in složno prepeva. Le naprej!

Iz Reške doline.

Ratezevo brdo. — (Dekleta popravljajo.) — Ker smo ženske rade klepetave, posebno če se nam krivica godi, prosimo za malo prostora v »Novem listu«. Tistemu gospodu, ki nas je radi balincanja napisal v »Novi list«, povemo, da se nam bi menda rad tudi sam pridružil. Če hoče, mu kupimo tudi očala, ker je menda kratkoviden in ne loči krompirja od krogel in Maričk od Mick, zakaj pri nas ni Maričk, ampak smo Micke. Svetujemo mu, naj se z nami vred raje loti »balincanja« s krompirjem po njivah kot pa pisanja.

Smrje. — (Naši prijatelji.) — Dasiravno radi prebiramo »Novi list«, se vendar le poredkoma oglašamo v njem. Sedaj ko smo dobili nove zvonove, nas pa kliče dolžnost, da se v prvi vrsti zahvalimo našemu sovasčanu g. župniku iz Košane, ki je ob blagoslovitvi zvonov imel lep govor in pouk o zvonovih in jih je z lepim obredom krstil. Zahvaliti se moramo tudi prečast. gosp. župniku z Prema za njegov trud. Ravno tako smo dolžni zahvalo posestniku gosp. Antonu Boštjančiču in gospej, ki sta bila novim zvonovom botra. Nadalje se zahvaljujemo tudi vaškim fantom in dekletom, ki so se potrudili, da so nove zvonove, kakor tudi cerkev, primerno

okrasili. H koncu izrekamo še srčno željo, da bi nas zvonovi srečno spremljali na trnjevi poti življenja in nas končno spremili k večnemu počitku.

Vaščani.

Šapjane. — (Manj norenja!) — Dolgo se nismo oglasili iz naše okolice. O pustu smo molčali. Več bi bilo treba povedati o pepelnici. V jelšanski okolici so še precej spoštovali ta dan. V Šapjanah pa je bil višek vseh neumnosti. Ni se razločila oni dan žena od dekleta, ne mož od fanta. Na sredi ceste pred Jurisevičevo gostilno je bilo vermuta in vina ko vode; saj je bilo vse zastoj. Plačali so vse bogati gospodje iz Šapjan. Plačali so, potem se pa smejali, da enakih ljudi še niso videli. Preteklo nedeljo 6. t. m. je bil semenj v Šapjanah; kljub temu da je post, so plesali. Ko pa pridete v nedeljo k sv. maši v Jelšane, boste videli iz Šapjan kvečjemu kakšno ženicu ali otroka; deklet nič, fantov ali mož pa še manj. Ne vem, kam pridejo s tem nespametnim drvenjem.

Iz Vipavske doline.

Goče. — (Videla sta se drugje.) — 2. marca smo zakopali 84-letnega Antona Ježa iz Lož. Njemu so novi zvonovi prvemu zapeli v slovo. Nekaj dni pred smrtjo ga je obiskal 90 letni oče Matija Fajdiga ter se je od njega poslovil z besedami: »V kratkem se vidimo nekje drugje.« Po kratki bolezni je tudi on umrl 13. marca. Svoj čas je bil župan in cerkveni ključar. Oba pokojna očeta sta bila vrla krščanska moža. Iz spoštovanja ju je spremila na zadnji poti velika množica. — Cesta v vas je popravljena. Zato bodo lažje prišli kupci po naše znano dobro vino.

Zalošče. — (Nesreča in smrt.) — 9. t. m. je pogorela posestniku Antonu Saksidi št. 14 hiša s premičninami vred. Škoda se ceni na 20.000 lir. Kako je ogenj nastal, se ne ve. — V zadnjem času nas je večkrat obiskala tudi bela žena. Kap je zadela posestnika Andreja Saksido. Jetika pa je spravila v prezgodnji grob Frančiško Stubljevo ter brata Ivana in Franca Rojca. Bog jim bodi milostiv!

Col nad Vipavo. — (Prihod novih zvonov.) — Od veselja in spominov ter od misli na prihodnost so se marsikomu porosile oči, ko so dne 2. aprila pripeljali željno pričakovane nove zvonove. Fantje, posebno pa še dekleta, so z vso požrtvovalnostjo okrasile voz, možje in žene pa prostor pred cerkvijo. — Ob prihodu je preč. gospod kons. svetnik Ivan Janc imel pred cerkvijo pretresljiv govor. Nato je pevski zbor zapel tri mile pesmi, v cerkvi je bil še Te deum in zahvalne molitve. Ljubi zvonovi nam že oznanjajo čas molitve in nam bodo po dolgih štirinajstih letih zopet oznanjali veselo alelujo.

Slap pri Vipavi. — (Novi zvonovi.) — Dne 3. aprila smo dobili po dolgem čakanju 3 nove zvonove. Pripeljali smo jih z velikim spremstvom na okrašenih vozeh z ajdovske postaje. Ljudstvo jih je z radostjo sprejelo; priča temu so bili številni

Katoliška knjigarna v Gorici

se preseli
s 1. majem na Travnik št. 11

slavoloki ter tekmovanje za okrasitev zvonov in zvonika. Na tiho nedeljo se je vršila slovsena blagoslovitev. Opravil jo je ob asistenci č. gg. goskega in podraškega g. dekan Breitenberger, ki je imel pred blagoslovitvijo lep govor o pomenu zvonov. Slovesnost je zelo povzdignil združeni sla-penski in planinski mešani zbor pod vodstvom č. g. župnika Pišota, ki je mogočno zapel pozdrav novim zvonovom. Kljub dežju se je udeležilo blagoslovitve veliko okoličanov, ki so do zadnjega napolnili cerkev.

Popravili smo z roboto bivšo občinsko cesto. Robota ni bila prepravično razdeljena, a vendar je šlo. — Po zaslugi g. obč. načelnika je po devetih mesecih zopet urejena javna razsvetljava. — Radi dežja nam je zastalo poljsko in vinogradniško delo, imamo pa upanje na lepše vreme. — Letos se je izselilo 6 mladih moči v Belgijo. Pišejo, da se jim ne godi slabo.

Budanje. — Posestniku Francetu Česniku iz Dolge poljane je umrl 17-letni sin Francelj. Predzadnji ponedeljek je še bil v cerkvi v Logu; ko se je vrnil domov, je začutil bolečine v nogi. Bolezen se je večala in v goriški bolnišnici so zdravniki ugotovili, da se je fantu zastropila kri. Prepeljali so ga domov umret. Izdihnil je v soboto. Vse je nagla smrt pretresla. Fantje in dekleta so v sprevedu nosili 14 venčev. N. p. v m.!

Renče. — (Elektrika.) — S 1. marcem je električna centrala v Renčah prevzela v svojo oskrbo Renče, Bukovico, Volčjo drago, Bilje in Orehovlje. Znižala je tudi ceno za 10 stotink. Tudi električne napeljave se spravljajo v red na stroške podjetja. Pragtako se je tudi cena števecv znižala. Prebivalstvo je tega veselo.

Selo. — (V razmislek trto-rejcem.) — V naši župniji smo letos pocepili 1500 trt v suho. Škoda le, da nismo dovolj pazili na izbrano vrsto. Pa še nekaj: ali ne bi kazalo, da bi imeli vsaj polovico trt za namizno grozdje, drugo pa same izbrane vrste? Vinska kupčija ni Bog ve kako cvetoča. Trst in Gorica pa morata namizno grozdje uvažati iz notranjosti. Novolistarji naj bi to preudarili, pa se kaj oglasili.

Iz Brd.

Gor. Cerovo. — (Ne dajajmo se v zobel!) — Redko se oglašamo v »Novem listu«, menda hočemo zase obdržati vse, kar se zgodi v Cerovem. Toda kljub temu smo slišali, da že tudi sosedje vedo, kako si nekateri fantje delijo zaušnice največkrat zaradi nekega dekleta, ki jim pozno v noč dela družbo. Ali bi ne bilo bolje, da bi take reči prenehale, da nas ne bi imeli sosedje v zobeh?

Vedrijan. — Poredkoma se sliši kaj o nas. Živimo pač bolj po starem, zlasti pri gospodarstvu se to opaža. Ker je bila zima mila, smo precej zemlje

preobrnili, toda poskrbeli smo samo za trte, ko bi morali ob slabi vinski kupčiji tudi malo na sadjarstvo gledati. Tudi živinoreja bi lahko kaj več nesla, ko imamo mlekarno v bližini.

Iz Kanalske doline.

Ukve. — (Obnova cerkve.) — Vso zimo smo se močno pripravljali na obnovo župne cerkve. Kar tekmovali smo, kdo bo več doprinesel. V nedeljo smo se zadnjič zbrali v stari cerkvi, marsikatero oko je bilo rosno, ko smo se poslovili iz stare cerkve, kjer so se naši dedje in pradedje skozi več stoletij zbirali. Prenesli smo Najsvetejše v dvorano Ga-

Lepo darilo vas čaka,

ako zberete 200 listkov, ki so priloženi vsem po $\frac{1}{4}$ kg težkim paketom jajčnih testenin »PEKATETE«. Dobite namreč brezplačno zlat prstan z lepim kamnom.

Pozdravi rojakov.

Možje in fantje, izseljenci v Avstriji (Klaus, Wildalpen), želimo veselé velikonočne praznike vsem prijateljem in znancem iz Dol. Otlice in Sv. Lucije: Vidmar Damjan, Liker Joško, Vidic Anton, Vidic Alojz, Bizjak Anton, Pergor Albert, Bizjak Albert, Bratina Filip, trije bratje Velikonja, Čibej Janez, vsi iz Otlice; možje od Sv. Lucije: Kobal Janez, Miklavčič Andrej, Kovačič Jožef in Kozorog Ignac.

Daleč od rodne grude se spominjamo Slovinci iz kraja Corrientes (Francija) družin in svojcev v domovini in jim voščimo srečno alelujo. — Carli Alojz iz Bače; Žerjal Alojz iz Gabrovice.

Montegueue, Liege.

Lansko veliko noč smo praznovali doma, letos smo pa že v daljni Belgiji. Delamo v pre-mogovnikih po 8 ur na dan. Zaslužimo po 25 lir dnevno, a hrana in stanovanje sta precej draga. Imamo tudi majhen godbeni krožek. Zdaj pa pošiljamo vsem v domovini topla voščila in pozdrave. — Mrak Franc, Gor. Tribušša; Kogoj Franc, Stopnik; Likar Franc, Idrija; Simčič Franc, Biljana (Zorčev); Simčič Franc, Biljana (Arnaje); Blaznik Peter, Idrija; Červ Peter, Sp. Idrija; Skvarča Ferdinand, Sp. Idrija; Skvarča Feliks, Sp. Idrija; Simnovčič Dominik, Ledine; Simčič Pina, Trizon Alojz in hčerka, Biljana.

Chatelineau.

Vesele praznike voščijo vsem znancem in prijateljem, fantom in dekletom, materam in očes-tom, bratom in sestram slovenski fantje in možje v Belgiji. — Sporočamo, da nam gre še precej dobro; po večini delamo v rudnikih. Misel na dom nas dela bolj otožne kot vesele, ker vsak izmed nas ima koga v domovini, ki ga iskreno ljubi. V sladkem upanju, da se bomo spet videli, zakličemo še enkrat: »Vesela aleluja ter srečno svidenje!« — Kos Ivan, Šorli Vincenc, Debeljak Alojz, Drekonja Alfonz, Rejec Franc in Mihael, Leban Ivan, Rutar Anton, vsi iz Kneže; Božič Alojz, Smrekar Ignac iz Temljan; Mauri Jakob, Mrak Peter iz Grahovega.

silnega doma, katero smo spremenili v začasno kapelo. Na velikonočni ponedeljek popoldne bomo imeli lepo slovesnost, ker bo blagoslovitev temeljnega kamna. Upamo, da bomo v jeseni že v prenovljenem veličastnem svetišču božjem, ki bo Bogu v čast in župniji v ponos.

S Pivke.

Malo Ubeljsko. — Vsi hitimo, da spravimo v zemljo seme, še preden se kukavica oglasi. Kljub velikemu delu imajo pa nekateri fantje še dovolj časa, da ponovijo med sabo birmanje. Čas bi že bil, da se ta razvada, ki je marsikoga stala že stotake, iztrebi.

Concordia, Argentina.

Ze leto dni smo tukaj, a se radi, zlasti zdaj za praznike, spominjamo stare domovine. — Živec Henrik, Macarol Otmar, Julič Ivan, vsi iz Skopega.

Hautrage, Belgija.

Pozdrave pošiljamo in dosti piruhov želimo v prvi vrsti priljubljenemu »Novemu listu« in vsem dragim v domačiji: Bončina Peter, Bončina Ivan, Bončina Andrej, Sinkovec Ivan, Erjavce Jernej, Gnezda Ivan, Gorenja Kanomlja; Gnezda Tomaž, Kenda Jakob, Masora; Seljak Janez, Seljak Marija, Tratnik Valentin, Idrija; Pečenko Rafael, Pečenko Hilarij, Ravnik Anton, Srednje; Čelik Jernej, Poljane pri Cerknem; Šlik Angel, Bukovo pri Cerknem; Rasket Lovrenc, Novaki; Dakskobler Janez, Trtnik; Maver Andrej, Maver Marij, Maver Janez, Kos Pavel, Kos Jakob, Nemški Rut; Bolčina Anton, Bončina Ivan, Šemrl Leopold, Čuk Karol, Črni Vrh nad Idrijo; Jarec Franc, Prapetno.

Palermo.

Goriški in tržaški fantje, ki služimo v Palermu, pošiljamo srčna voščila v rojstne kraje. Ivančič Rudolf iz Jezerc pri Drežnici; Rutar Stanislav iz Krna pri Kobaridu; Mermolja Ciril iz Sela; Pregelj Anton iz Ajdovščine; Slokar Jožef iz Ajdovščine; Budin Albert iz Gragarja; Skok Anton iz Sedovca; Jeram Jožef iz Novakov; Košuta Franc iz Šempasa; Lipušček Franc iz Grudence; Lipušček Stanjo iz Sv. Lucije; Lavrenčič Jože iz Vrhpolja; Čehovin Benjamin iz Branice; Pregelj Ivan iz Ravnij; Furlan Jožef iz Lož; Vodopivec Jože iz Dornberga; Štrukelj Avgustin iz Sv. Mihela; Štok Josip iz Povirja; Rebec Ivan iz Gorenj; Pertot Josip iz Boljuncja pri Trstu; Kavrejčič iz Klonkovca pri Trstu.

L. Zorzut:

Velika noč v Brdih.

Gre velika noč čez griče,
jih objame: roznato vzcvetó,
jih poljubi: sladko zapojó,
gre velika noč čez griče.

Ptička bregar' ca jo kliče
v brajde, da se trtam razodene,
v njive, da jim sirk požene,
ptička bregar' ca jo kliče.

Gre velika noč skoz vas,
vse dišave vliwa, vdiha,
nam zamese novi kvas,
speče nam »gubance« in »meniha.«

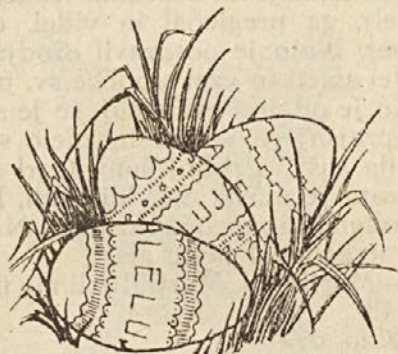
„Sveta velika noč, nam oznanja božjo moč...!“

Zopet se bodo zamajali velikonočni zvonovi v pomladno jutro. Preko naših gorah in dobnav, polj in domov bo plula z njimi blagovest o velikonočnem vstajenju. Potrkala bo na vrata naših hiš in se naselila v srcih, ki so morda zanjo pripravljena.

O, koliko jih je, ki jim je velikonočno jutro, poezija vstajenja, nekaj praznega, brezpomembnega! Svetost praznikov se je že izpod marsikaterga krova umaknila.

Da bi sveto veliko noč obhajali v pravi slovenski domačnosti to vošči »Novi list« vsem po domačiji in še bolj onim, ki so zaradi kruha razkropljeni po svetu.

Za križem.

Okoli šeste ure zjutraj je Poncij Pilat izrekel nad Kristusom smrtno obsodbo: »Ibis ad crucem! Lictor, ex-pedi crucem!« (»Na križ pojdeš. Birič, pripravi križ!« Te so bile običajne besede rimskega sodnika ob obsodbi.) Nato so Kristusa zaprli, da pripravijo zanj in za razbojnike križe.

In kri je prišla nad nje...

Križi so bili treh vrst: poševni križ X; obsojencu so razprostrli roke zgoraj in spodaj ter so ga pustili, dokler ni izdihnil. Drugi je imel podobo T. Na krajši vodoravni kol so razpeli roke, na navpičnega pa noge. Tretja oblika je pa tista, ki jo vsi poznamo, nad vodoravnim kolom je še majhen navpičen. Po raznih izročilih je bil križ, na katerem je umrl naš Gospod, tretje vrste. Navadno si predstavljamo križ zelo visok. V resnici so pa

bili križi nizki, tako da je obsojenec visel malo nad tlemi. Da se ni truplo zgrudilo s križa, so na sredo pritrdili nekakšno sedalo ter roke in noge prevezali z vrvmi.

Križanje je bilo za Jude ena najbolj sramotnih kazni. Zato je tudi dal rimski prokonzul Tit l. 70. pri obleganju Jeruzalema vsak dan pribiti na križ po 500 Judov. Čudovito so se izpolnile besede: »Njegova kri pridi nad nas in nad naše otroke!«

Smrt na križu je pa bila tudi nekaj strašnega. Včasih je obsojenec po dva do tri dni visel, preden je izdihnil.

Na Kalvarijo.

Ko so rimski vojaki pripravili križe, je začel križev pot našega Odrešenika. Ker Judje zaradi sobotnega praznika niso po postavi smeli dalje nego 6 stadijev (četrť ure hoda) ven iz mesta, je bil križev pot le kratek, a vendar poln strahotnih muk. Morilni sprevod je vodil rimski stotnik na konju, Jezusa in razbojnike so pa gnali surovi vojaki. Ker po judovski postavi ob sobotah ni bilo dovoljeno nositi bremen, sta razbojnika šla brez križev, le za Jezusa so zopet naredili izjemo in je moral sam vleči težki križ iz cipresovega ali palmovega lesa.

Ko so prišli skozi mestna vrata, so srečali nekega Simona iz mesta Cirene v zgornji Libiji. Ker ni bil Jud, so ga prisilili, da je pomagal Kristusu križ nositi. To je bilo Simonu v dušno zveličanje, ker je pozneje z vso družino prestopil v krščanstvo.

Še dva ganljiva dogodka sta se ohranila v pričevanje težkega odrešitelnega pota. V žalostnem sprevodu so šle tudi nekatere Jeruzalemke in objokavale Jezusa. Bilo je sicer prepovedano javno objokavati koga, ki ga je starešinstvo obsodilo, a to ni usmiljenih žen ustavilo. Zato so pa bile deležne Obsojenčeve tolažbe.

Staro izročilo nam pripoveduje, evangelisti tega niso zapisali, da se je skozi vojaško spremstvo prerila neka žena Veronika in ponudila Jezusu ruoto, da si obriše kri in znoj. Nekateri menijo, da je bila to tista žena, ki jo je Kristus ozdravil krvotoka; po drugem mnenju pa je bila Veronika Berenika, vdova po nekem sinu Heroda Velikega.

Tako so prišli na Golgoto. Hebrej-

ski »gulgolet« ali aramejski »gulgalta« pomeni lobanja, črepinja; Rimljani so to besedo spremenili v Kalvarija, ker pomeni calva, calvaria v latinščini lobanja, črepinja. Kraj se pa zato tako imenuje, ker je tu baje pokopana lobanja Adama, prvega človeka.

Splošno se misli, da je bila Golgota grič. To pa ni res; morda je bila le par metrov visoka vzpetina, ki se je le iz globokih dolin pod Jeruzalemom videla kot grič. Iz Jeruzalema si pa na Golgoto prišel po ravnem. Danes si je težko predstavljati, kakšen je bil kraj Kristusovega trpljenja, ker se ondi dviga cerkev božjega groba. V njej kažejo mesto, kjer je bil zasajen križ.

Ko so prišli na kraj križanja, so dali obsojencem po navadi močne pijače, da bi jih pred mukami omamili. To je bila tudi judovska šega. Kristus pa je pijačo le pokusil. Nato so zasadili križ v zemljo ter šele zdaj pritrdili obsojenca nanj, potem ko so ga slekli in mu pustili le okrog ledij majhen pas. Obsojenca so posadili na že omenjeno sedalo, nato prevezali roke na počeznem tramu ter jih pribili z močnimi žebli. To se je zgodilo ob devetih zjutraj. Nedolžno Jagnje je po krivici viselo med hudodelci, a na vse prizadejano ponižanje, krivice in trpljenje je imelo le eno prošnjo: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«

Kjer ljubezen, tam Bog.

V nekem mestu je živel čevljar po imenu Martin Matijević. Stanoval je v podzemlju z oknom na cesto. Skozi okno si videl mimoidoče osebe. Res je sicer, da si videl samo njih noge, toda Martin Matijević jih je poznal po čevljih. Ker je delal dobro, rabil dobro blago, oddajal čevlje točno ob dogovorjenem času, mu ni manjkalo dela.

Matijević je bil že od nekdaj pošten človek. Odkar sta mu umrla žena in sin, je pa začel obupavati. Čutil se je

tako zapuščenega, da je godrnjal celo zoper božjo previdnost. V svoji nesreči si je želel smrti in tožil Bogu, zakaj ni poklical k sebi raje njega mesto edinega ljubljenega sina. Izogibal se je celo cerkve.

Nekega dne ga je obiskal romar iz njegove vasi. Martin mu je bridko tožil o svojih nesrečah: — »Nič mi ni več do življenja,« — je rekel — »želim si edino le smrt. Nimam več nobenega upanja na tem svetu.«

»Ne smeš tako govoriti! — ga je zavrnil romar. — Bog že ve, kaj dela. Če je sklenil, da tvoj sin umrje in ti živiš, je to storil radi tega, ker je tako boljše. Tvoj obup izhaja iz tega, ker hočeš živeti zase, za lastno srečo!

»Za koga pa naj živim?«

— Živeti je treba za Boga! On nam da življenje, zanj je treba živeti. Ko boš živel zanj, ne boš čutil več težav, vse se ti bo zdelo lahko. —

Martin je utihnil in razmišljal.

Nato je vprašal: »Kako se pa živi za Boga?«

— To nam je razodel Kristus. Ali znaš čitati? Kupi si evangelij in beri. Tam boš zvedel vse. Zapisano je. —

Te besede so se vtisnile Martinu Matijeviču v srce. Še isti dan je šel in kupil evangelij z velikimi črkami. Sklenil je, da bo bral v njem samo ob nedeljah in praznikih. Toda ko je začel brati, je čutil tako tolažbo, da je prečital vsaki dan par strani. Večkrat ga je branje tako prevzelo, da je zgorrel v svetiljki ves petrolej in se še ni mogel odtrgati od knjige. Čim bolj je bral, tem jasneje je spoznaval, kaj hoče Bog od njega. Veselje je vedno bolj polnilo njegovo srce. Prej je ob spominu na sina bridko vzdihoval. Sedaj je pa govoril: »Slava Tebi, slava Tebi, o Gospod in Tvoji volji!« Prej je ob nedeljah stopil v gostilno in popil tudi kozarček žganja. Ni bil sicer pijan, toda razigran in je žalil mimo idočih meščane. Vse to se je sedaj končalo. Njegovo življenje je potekalo mirno in vedro. Bolj ko je čital, bolj je spoznaval resnico, in njegovo srce je bilo pokojno. Nekega dne se je zgodilo, da je odprl evangelij sv. Luke in bral v 6. poglavju:

»Kaj me pa kličete: 'Gospod, Gospod', in ne delate, kar pravim?«

»Vsak, kdor prihaja k meni in posluša moje besede in jih spolnjuje — pokazal vam bom, komu je podoben: podoben je človeku, ki je zidal hišo in je globoko kopal in temelj postavil na skalo. In ko je nastala povodenj in se je tok uprl v hišo, je ni mogel omajati, zakaj imela je temelj na skali. Kdor pa moje besede sliši in jih ne spolni, je podoben človeku, ki je hišo sezidal na zemljo brez temelja: uprla se je vanjo voda in takoj se je zrušila in podrtija je bila velika.«

Martinovo srce je prevzela radost, snel je očali in jih položil na knjigo. Primerjal je svoje življenje z besedami iz evangelija in se vprašal: »Je-li moja hiša zidana na skali ali na pesku? Mislim, da je na skali, zakaj pri srcu mi je prijetno. Nadaljevati hočem po tej poti, Bog mi pomagaj!«

Martin je položil glavo med roke in razmišljal. Pri tem je neopazno zadremal.

»Martin!« — je nenadoma zadonel glas na njegovo uho.

Prebudil se je in zavpil: »Kdo je tam?« Pogledal je k durim, pa ni bilo nikogar. Zopet je zadremal.

In čul je iznova različne besede: »Martin! O, Martin! Glej jutri na ulico, jaz te obiščem!«

Mel si je oči in razmišljal o besedah. So bile samo sanje ali resnica? Upihnil je luč in legel v posteljo.

Drugi dan je vstal že ob svitu, opravil molitev in zanetil peč. Nato je sedel k oknu in začel delati. Njegove oči so se ozirale brez prestanka na ulico. Kadar je opazil čevlje, ki so mu bili neznani, se je nagnil skozi okno, da bi videl nele noge, temveč tudi obličje mimoidočega. Pred oknom se je ustavil stari invalid Stepanič. Martin ga je spoznal po raztrganih in zakrpanih čevljih. Držal je v roki veliko lopato in kidal sneg.

Čevljar pa si je mislil: »Kako sem nespameten, da čakam... Zunaj je Stepanič, ki kida sneg, jaz pa mislim, da me pride obiskat Kristus! Postal sem res že star in neumen.«

Ko je zbodel desetkrat iglo v podplat, je vendar pogledal iznova skozi okno. Stepanič je naslonil lopato ob zid in počival.

»Ubogí starček!« — je razmišljal Martin. »Tako je slaboten, da ne more niti snega kidati. Kolena se mu šibijo. Čaša čaja bi ga ugrela in poživila.«

Namignil je Stepaniču, naj vstopi.

— »Ogrej se malo. Mraz te trese.«

»Kristus naj ti plača! Res je, kosti me bolijo« — se je zahvalil Stepanič in otepal sneg s čevljev.

Popil je skodelo skoro na dušek. Videlo se je, da bi še rad čaja. Martin mu je iznova natočil.

»Vzemi, ti bo dobro delo. Ko je bil On, naš Oče, na svetu, ni odbijal nikogar. Iskal je predvsem ponižne, prihajal vedno k majhnim, iskal svoje učence med ljudmi, kot smo mi, med ribiči, delavci... »Kdor se poviša, bo ponižan,« — je rekel — »kdor se poniža, bo povišan. Vi me imenujete Gospoda, a jaz vam umivam noge. Kdor hoče biti prvi, mora biti služabnik drugih...«

Stepanič je pozabil na čaj, pri srcu se mu je storilo milo.

— Hvala, Martin, da si me tako sprejel. Okrepčal si mi dušo in telo.

Ko je Stepanič odšel, je Martin sedel spet k oknu in vzel kopito v roko. Medtem ko je šival, je gledal na cesto, ali ne pride Kristus. Neprestano je mislil samo Nanj, na njegova dejanja in njegove besede.

Tu pride mimo žena v debelih volnenih nogavicah in kmečkih čevljih. V rokah drži otroka in ga ščiti pred vetrom, a nima s čim bi ga odela. Revna tujka je oblečena v umazano poletno obleko. Skozi okno se čuje otročje vekanje.

Martin stopi ven in zavpije:

»Dobra žena! Zakaj stojiš z otrokom na mrazu? Pridi k meni! Po tej

strani, po tej strani... Napravil ji je prostor pri peči: »Ogrej se in napoji otroka!«

— Nimam več mleka! Od ranega jutra tudi sama nisem jedla. —

Martin je vzel skodelo, nalil juhe in odrezal kos kruha.

»Sedi in jej, dobra žena! Med tem bom gledal na otroka. Tudi jaz sem imel otroke in vem, kako je treba z njimi ravnati.«

Deti je capljalo na postelji in bridko jokalo. Martin ga je hotel pomiriti: žugal mu je narahlo s prstom, ki je bil črn od smole. Otrok se je zagledal v smolast prst in utihnil.

Tujka pa je pripovedovala svojo zgodbo: Moj mož je vojak. Že 8 mesecev je preč in nimam nobenih vesti o njem. Tri mesece sem brez službe in sem porabila vse, kar sem imela.

»Ali nimaš tople obleke?« — jo je vprašal Martin.

— Ne! Včeraj sem zastavila poslednjo ogrinjalko za 20 kopejk. —

Martin ji je dal star plašč, žena je pa bruhnala v solze: Naj te Kristus obvarje! Prav On me je privedel pred tvoje okno, sicer bi otrok zmrznil. Dobro te je navdihnil Gospod, da si gledal na ulico in se mene usmilil.

Martin Matijevič se je nasmehnil in ji stisnil ob slovesu 20 kopejk v roko: »Vzemi, da rešiš ogrinjalko.«

Nato je sedel k oknu in vlekel dreto. Kadar se je prikazala na cesti senca, je vselej dvignil oči, da vidi, kdo gre mimo. Nekateri ljudi je poznal, drugih ne.

Ko se je zvečerilo, je užgal svetiljko, in nadaljeval z delom. Končal je čevlje, ga pregledal in videl, da je dober. Nato je pospravil orodje, posmetel smeti in vzel s police sv. pismo.

Ko je odpiral evangelij, se je spomnil prejšnjega večera in zdelo se mu je, da sliši za seboj šum. Ozrl se je. V kotu je mislil, da vidi ljudi, ki jih v poltemi ni mogoče razločiti. Na uho mu je zadonel jasen glas:

— Martin, ej, Martin! Ali me ne poznaš?

»Kdo si?«

— To sem Jaz! — je rekel glas. — To sem Jaz! — Bil je Stepanič, ki se je smehljaj iz sence in zginil nato ko oblak.

— Tu sem tudi Jaz! — je pristavil drugi glas.

In Martin je videl v temnem kotu ženo z otrokom. Žena se je smehljala, tudi otrok se je smehljaj, nato sta oba zginila.

Martin se je čutil srečnega. Napravil je znamenje križa, nataknil očali in čital v sv. pismu kjer se je slučajno odprlo:

»Bil sem lačen in dali ste mi jesti, bil sem žejen in ste me napojili, bil sem tujec in ste me sprejeli.«

Na koncu strani pa je bilo zapisano: »Resnično vam rečem, da karkoli od teh reči boste napravili najmanjšim mojih bratov, boste napravili meni.«

Martin je tedaj spoznal, da ga same niso varale: Gospod je ta dan res prišel v njegovo hišo in on ga je bil sprejel.

Trije poljubi...

(Po Pierre l' Ermitu.)

Prvi je bil Judežev poljub: »Učenik, bodi pozdravljen!« In Judež je poljubil Kristusa, največjo Ljubezen. Poljub, ki je kot roža znak ljubezni in lepote, je pomenil izdajstvo. In ta poljub je bil prodan za pest umazanega denarja, ki je razjedel že toliko lepih duš. Ubogi Judež! Zakaj nisi srečal Petra, ko si se šel obesit? Peter, ki ga je trikrat zatajil, se je rešil, ker se je oprijel ljubezni božje...

Drugi je bil poljub Magdalene.

Magdalena! Kako si ti verna podobna bednega človeštva! Zelja, da bi ljube bila in bila ljubljena, te je razjedla. Tako si bila lačna ljubezni, da si prvo, kar ti je življenje nudilo, zgrabila.

Potem si srečala Kristusa in si ga spoznala.

Ko so se apostoli bojzljivo razbežali, si ti stala pod križem in tvoji jok, tvoji poljubi in tvoje solze so se mešale s krvjo, ki je kapljala od njegovih svetih nog. In to je bila Njemu v morju žalosti kaplja tolažbe.

Tretji je poljub Njegove Matere. Nikjer ni spričano, da mu ga je dala. Toda katera mati ne bi poljubila čela umirajočega sina?

* * *

Kateri poljub si Mu ti dal? Malo je tako pokvarjenih, da bi mu pritisnili Judeževga, še manj tako čistih, da bi dahnili na Njegovo čelo Marijinega.

A da bi jih vsaj bilo dosti takih, ki so dali Magdalene...

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

»Daj mi malo vina in sadja. Tudi jaz imam rada to teraso. Ta razgled in mrzlično vrvenje na posvečeni reki sta slika mojega življenja, ki je napolnjeno z vladarskimi skrbmi. Tam so nekatere mojih dobrih Egipčank; gotovo so se hotele nadihati svežega zraku« je pristavila Hatasu in pokazala z roko na okrašeno ladjico, v kateri sta sedeli dve ženski.

»Kraljevska gospa, tisti čoln je Pagirov in notri sta brez dvoma Nejta in Satati.«

»To je kakor nalašč«, je rekla kraljica. »Že nekaj dni se pripravljam pozvati k sebi Satati in se z njo pogovoriti, pa do sedaj nisem utegnila. Napravim pa zdaj, pošlji koga, da pokliče ladjico.«

Eden izmed vojakov je takoj skočil v Sargonovo ladjico. Čez nekaj trenutkov je bil pri Pagirovem čolnu. Satati je uzrla kraljevsko ladjo pri stopnicah. Sama ni vedela, zakaj jo je kraljičino povelje, naj pride k njej, vznemirilo.

France Bevk.

Velika noč v Odesi.

Velika noč v Odesi? Vojaška velika noč brez piruhov in potic, brez velikonočnih zvonov in službe božje, brez srečnih ur za domačo mizo. Ne velika noč vojnega ujetnika, ampak prazniki vojaških čet, ki so po miru z boljševiki zasedle Ukrajino. Naša velika noč se ni razlikovala od drugih dni razen v tem, da smo dobili nekoliko boljše kosilo in manj kruha kot po navadi. Stali smo neprestano za piramidami pušk, na katerih so bili nasajeni bajoneti. V Odesi je namreč takrat vrelo...

Marsikateri izmed naših mož in fantov, ki je takrat služil pri sedem in devetdesetem pešpolku, se gotovo še spominja oblačnega dne 27. februarja 1918., ko smo zapustili gozd pri Vi branovki v vzhodni Galiciji, prekoračili bojno črto, na kateri ni bilo nobene Rusa več, in še istega večera prenočili v Volicah. To je bila zadnja vas pred nekdanjo rusko mejo. Naslednjega dne smo prišli v rusko mesto Satanov. Največja zanimivost tega mesta za nas je bil beli kruh, ki so ga prodajale ženske v dolgih vrstah na trgu; naše oči ga že dolgo niso videle.

Nato smo šli dalje, dan za dnem, po blatu in širokih, netlakovanih cestah. Kužmen, trg, kjer nam je govoril neki revolucionar, naj pobijemo častnike, vržemo proč orožje in gremo domov. Židovsko mestece Felštin, kjer so se nam noge udirale čez čevlje v smrdeče, črno blato; tam so bile ulice obenem tudi stranišča. Mesto Proskurov, vas Grečana; spominjam se, da nam je neki boljševik prepovedal primesti puške v hišo. Radi smo ga ubogali in jih pustili v veži. »Moji otroci«, je dejal, »ne smejo videti orožja.«

Natrpali so nas v vagone. Pred nami je vozil oklopni vlak. Boljševiki in prostovoljne čete so se umikale... Prišli smo v Mirzovo; na postaji so ležali še mrlički od ponočnega boja. Tam smo prvič slišali čudovito godbo

ruskih zvonov. V Zatišju smo videli znamenje juga — ciprese. Marsikdo od nas se je spomnil na Gorico; postal mu je tesno v srcu. Razdelnaja, kjer se cepita progi v Kijev in v Odeso; menda gre od tam ena proga tudi v Besarabijo. Na postaji so še stale strojnice od nočnega boja z napadalnimi bataljoni, od njih so še viseli trakovni nabojev. Vse križem so ležale kape, puške, bajoneti... Končno smo neke noči zgodaj zjutraj dospeli na veliko postajo. Na vprašanje, kje smo, je odgovorila neka ženska: »Adjes« (Odesa.) To je bilo 14. marca.

Prepeljali so nas v odeško predmestje Perisip, kjer je stala cela vrsta tvornic in skladišč. Tičati smo morali v velikanskih prostorih neke tvornice, nihče se ni smel ganiti na cesto. Zato marsikdo, ki je bil tedaj v Odesi, ni videl Odeše. Spočetka je bilo prepovedano iti v mesto radi reda, da bi se vojaki ne porazgubili. Pozneje je bila prepoved še ostrejša, imela je svoje posebne vzroke. Prignali so nas bili v Ukrajino prav ob času, ko je bila boljševiška revolucija v prvih plamenih. Mir je bil sklenjen, vojaki so bili doma. Vse je bilo navdušeno. Jasno je, da nas je ljudstvo gledalo po strani. Povedali so nam v obraz, da smo jim prišli jemati kruh in zemljo in da podpiramo povratek njihovih grofov. Kamorkoli smo se prikazali vojaki, so nas obstopili agitatorji. Jedro vsakega prigovarjanja je bilo, naj pobijemo častnike in se povrnemo domov. Niti enemu prostaku se ni zgodilo kaj hudega. Kvečjemu, da so razorožili kako patroljo. Le častniki, ki so se prikazali v mestu, so na skrivnosten način izginili. Tako so vsaj pripovedovali.

To dejstvo je meni pozneje, ko smo se preselili v obširen in lep Aleksandroviški park na visokem bregu temnega in srditega Črnega morja, zelo prav prišlo. Posrečilo se mi je, da sem izginil med drevesi, med prvimi hi-

»Pridi, Nejta,« je dejala Hatasu in pozdravila obe ženski, ki sta pred njo pokleknila. »Kaj pa vidim! Bleda si in shujšana. Ne zdiš se mi baš vesela in srečna nevesta. Kaj ti je, dete?«

Kraljica je pobožala črne, lesketajoče se deklidine lase. Ta je zardela in povsila glavo. Hatasu ni silila vanjo. Začela je govoriti s Semnom in Sargonom. Čez četrto ure je vstala in stopila k omrežju. Pozvala je Nejto in ji rekla prijazno:

»Tu smo sami. Povej mi iskreno, dete moje, ali si prostovoljno izbrala Hartatefa za moža? Ali ga ljubiš?«

Nejta je uprla vanjo svoje solzne oči. Žarka rdečica ji je zalila obličje. Oh, kako rada bi se bila izpovedala kraljici, tako pa je rekla:

»Moja rodbina želi tako — gotovo meni v srečo,« je rekla s tesnobnim glasom.

Hatasu jo je pogledala z dolgim, raziskujočim pogledom. Nato se je okrenila in dejala:

»Pridi z menoj, Satati; rada bi se s teboj nekaj pogovorila. A tebi, Sargon, prepuščam Nejto. Zabavaj jo.«

Šla je s terase in vstopila v majhno utico. Sedla je na mramornato klopico in se zamislila; globoka guba se ji je pokazala na čelu. Nato je rekla:

šami, pa sem bil popolnoma varen. Po ure in ure sem hodil po mestu, a nisem srečal vojaka, kaj šele častnika. V mestu je šumelo ljudi. Mi smo bili kapljica proti tej množici. Po mestu so krožile ruske patrolje. Trgovine so bile odprte. Ljudje so živeli svoje vsakdanje, le nekoliko vznemirjeno življenje. Srečaval sem najrazličnejše tipe. Od Velikorusov do kavkaških rodov, ki so v resnici zelo lepi ljudje. Izvoščeki so bili Tataři z nekakimi kijkljami in širokimi pasovi. Na pločnikih pa so prodajali mali Japončki in Kitajčki razne igračke in se igrali z njimi po ure in ure na istem mestu, dokler se ni našel kak kupec.

Ustavil me ni nihče, razen nekaterih židovskih dijakov, ki so me radi črnih las imeli za žida. Izpraševali so me, po kaj smo prišli in kdaj odidemo? Kakor da bi bil jaz general, pa niti ene zvezde nisem imel.

Odesa se mi je zelo priljubila. Po mojem je to eno najlepših mest sveta. Stoji na visokem bregu nad Črnim morjem, ki ga obrobajo najlepše palače. Novi del mesta je čudovito pravilno, moderno zidan. Posebno me je zanimala v Gogoljevi ulici na neki hiši plošča z napisom, da je v njej živel veliki pisatelj Gogolj v letih 1850.—1851.

Tako se je približala cvetna nedelja, ki je bila tistega leta dne 24. marca. V Odesi je šumelo kot v čebelnem panju. Delavci so imeli zborovanje za zborovanjem. Bati se je bilo krvavega spopada. Bili smo pripravljene noč in dan. Ne vem, kako bi bil tak spopad z delavci končal. Zdi se mi, da bi bili zmagali delavci.

Naš polk je bil že z bojišča znan, da mu ni mnogo zaupati. Generali so nas gledali kot garjeve pse. Ko smo prišli v ozačje, ki je bilo prenasičeno z revolucionarnimi idejami in so kljub prepovedi, da ne smemo govoriti z Rusi, prihajali do nas glasovi, naj pobijemo častnike in gremo domov, to ni ostalo brez vpliva na nas. Nismo se našli boljševidskih idej, toda končati vojno in iti domov je bila srčna želja nas vseh. Spominjam se,

da naš vod nekega večera ni hotel večerje, češ da je preslaba, da si je bila boljša kakor prej skozi celo leto. Vojaki oddelka strojnih pušk so bili celo prevrnili kotel. Tako se je množila nepokorščina za nepokorščino.

Torej — bila je cvetna nedelja. Krasen pomladni dan. Dasi so se meščani spočetka radi nas nekoliko ogibali Aleksandrovskega parka, je bilo tistega dne v njem vse polno šetajočih se ljudi. Solnce je že zahajalo, nad morjem je bila razlita čudovita svetloba. Na pesku so Japonci proizvajali svoje glumaške igre. Mi smo stali za piramidami pušk ali postopali v bližini.

Nenadoma je bilo slišati iz mesta strele. Trak-tarak-tak. In še. Ena izmed naših patrolj je bila tako neumna, da je šla po glavni odeški ulici. Mimo je prišla kočija, v nji so sedeli štirje mladeniči, ki so začeli z revolverji streljati na patroljo. Ranjen ni bil nihče. Patrolja je odgovorila. Eden izmed šetajočih mož je bil mrtev, drugi ranjen. Ranjeni sta bili tudi dve ženski. V hipu je bil Aleksandrovski park prazen. Ostali smo sami. Strelji so nervozno vplivali na nas. Ali bo treba iti? Kmalu na to smo se smejali majorju, ki je plesal od razburjenja. Nekateri Tržačani so trdili, da je ponečedil hlače. Res je kmalu na to izginil. To je bilo vse.

Dva dni za tem je isti major opazil dva vojaka, ki sta govorila z neko preprosto Rusinjo. Šlo je najbrže za kako kupčijo s kruhom. Major je seveda slutil zaroto; za kazen ju je dal privezati. To je bila grda vojaška kazen, bila pa je tako v navadi, da nihče več ni trenil z očesom, če je videl kaj takega. Kako smo se bili notranje zelo izpremenili, sem bil opazil šele tedaj. V nas vseh je valovil srd in odpor, ko smo videli viseti dva človeka z modrima, nabrekli obrazoma, ki so ju močili z vodo vselej, ko sta izgubljala zavest. Eden izmed njih je bil Kraševac.

Tako se je približala velika noč. Na nebu so se bili zbrali oblaki. Črno morje je bilo razburkano. Po noči je bilo

zapadlo za kaka dva prsta na debelo suhega snega, ki ga je veter raznašal po parku. Popoldne je znova posijalo solnce, le mrzel veter ni ponehal.

Taka je bila naša velika noč v Odesi. V znamenju globokega in tihega odpora, ob nasajenih bajonetih, ob sovražnih pogledih meščanov. Brez zvonjenja, brez službe božje, brez pihuhov in potic; le nekoliko obilnejše kosilo smo dobili, a zato manj kruha. Ali je kdo občutil to veliko noč?

Nekaj dni po veliki noči je bil ves polk premeščen v stare ruske vojašnice. Vse dni smo čistili obleko in orožje in se nismo smeli ganiti z dvorišča. Po noči pa so pokale puške na vseh straneh. Streljali so Rusi, kot bi nas opozarjali, naj gremo.

Kristus je vstal.

Kristus je vstal, Kristus je vstal!

*Iz groba skalnega dvignil se je svetel,
z lastno močjo!*

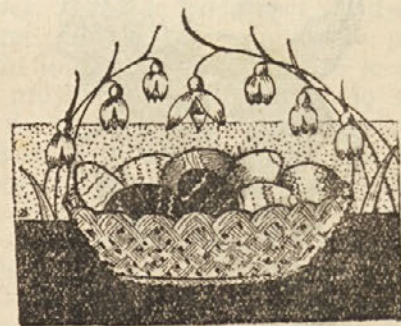
*Sveta velika noč kaže njegovo moč.
Aleluja!*

Kristus je vstal, Kristus je vstal!

*Sovražniki beže, verni se vesele,
zmagan je greh!*

*Sveta velika noč kaže zmagalno moč.
Aleluja!*

F. T.

»Kako je prišlo do tega, da sta si drznila ti in Pagir zaročiti Nejto s Hartatefom brez mojega dovoljenja? Dobro vesta, da vama je bil ta otrok izroččen v varstvo v zame silno težkem trenutku?«

»Kraljevska zapovednica, ko smo jo zaročili s tem človekom, smo imeli v mislih samo njeno srečo. Semnu pozna dobro Hartatefove čednosti.« je rekla Satati s posebnimi očmi.

»Satati in Pagir mi nista nič povedala. Hartatefa cenim kot razumnega in poštenega človeka,« je rekel mirno Semnu. »Poleg tega je neizmerno bogat in imenitnega rodu. Zato se mi zdi dostojen ženin.«

»Nerada bi razžalila plemenitega Egipčana, s tem da bi se protivila njegovi ženitvi. Vendar pa bi morala Satati privedi k meni deklico, da jo prej zaslišim. Nejta je potrta in blede. Hartatefu porečem, da se bo vršila poroka šele po dvanajsti luni. Ali si čula mojo voljo, Satati; ravnaj se po njej! Doto dobi Nejta od mene.«

Ko sta Sargon in Nejta ostala nekaj časa sama, sta molčala in drug drugega opazovala. Poznala sta se sicer že več let in se neštetokrat videla, toda vselej v tempeljnu ali pa pri raznih slavnostih. Pagira je mladi Hitit

obiskal samo dvakrat na leto, ker sta mu bila Pagir in Mena zoprna.

Prvič si je Sargon z zanimanjem ogledoval mlado deklo in ugotovil, da je očarujoča. Ali je bil prej slep, da ni opazil te nenavadne krasotice? Do sedaj ni nobena tebanska deklica napravila nanj takega vtisa. Prigovarjal je deklici, naj vzame sadja, in se poglobil v njeno nežno, plemenito obličje.

»Ne, hvala,« je rekla Nejta ter zvedavo uprla svoje črne oči v sosedno sobo. »Razkaži mi rajši svoj dvorec. Pravijo, da imaš v njem divne stvari.«

»Z veseljem, dasi se bojim, da boš razočarana.«

Prijel jo je za roko in jo odvedel v notranjost palače. Razkazal ji je prelepo zbirko orožja, dragocene vaze in končno majhno opico, ki je skakala po sobi med dišečim grmovjem.

»Kako krasno cvetje!« je vzkliknila Nejta.

»Spleti si venec za svoje lase,« je rekel Sargon in ji prijazno ponudil stolico.

»Oh, da, če dovoliš!« je odgovorila Nejta, ki je bila zopet dobre volje. Začela je plesti venec in Sargon ji je pomagal izbirati cvetlice. Vedno bolj je podlegal čudovitemu čaru svoje mlade družabnice.

Carmen Sylva. — Domen:

Sel.

Angelček, krilat in slep, je nekdanj priletel pred vrata srca, ki je imelo petnajst let.

»Kaj mi prinašaš?« ga je vprašalo srce.

»Ljubezen.«

»Ne vem, kaj je to?« je odvrnilo srce. »Pridi pozneje!«

Prešlo je več let. Ko se je srce že postaralo in je ovenelo, je zaslišalo trkanje na vrata. Prišel je drugič angelček, krilat in slep.

»Kaj mi prinašaš?« je vprašalo srce.

»Ljubezen.«

»Ah! Zakaj si prišel tako pozno?« je vzdihnilo srce in se razjokalo. »Vse življenje sem te pričakovalo.«

»Nič ne de,« je rekel angelček. »Želim, da postaneš srečno. Vzem!«

In mu je dal: upanje, prevaro, veselje, gorečnost, solze, nemir, upornost in nežnost.

»Kako?« je reklo srce začudeno. »Je to ljubezen?«

»Ljubezen. Z Bogom!«

In postarano srce se je prerodilo in njegove mišice so bile močnejše.

Nekega dne pa so se ga popolnoma polastili nemir, prevara in strah. Vse raztrgano in krvavo je poklicalo križatega angelčka na pomoč.

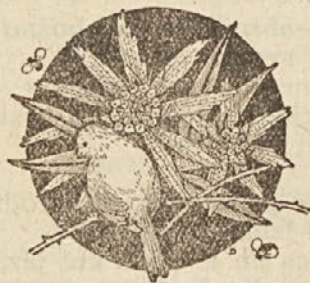
»Ah!« je rekel ta, ko je zaslišal njegov klic. »Ranjeno si do smrti; ne morem ti pomagati.«

»Zakaj ne?«

»Ker nimaš mogočne opore, ki mi je vedno pomagala rešiti umirajoče.«

»Katera je ta opora?« je vzdihnilo srce.

»Mladost.«

Kdaj je velika noč?

Prvi cerkveni zbor v Niceji (leta 325.) je določil, da se praznuje vstajenje (velika noč) prvo nedeljo, ki sledi polni luni po 21. marcu. Torej ne more biti velika noč pred 22. marcem in ne po 25. aprilu. Ko je bil vpeljan gregorijanski koledar (l. 1582.), ki nas loči od vzhodnih kristijanov, so skušali sestaviti točna navodila, kako se zračuna, na kateri dan pade velika noč. Najboljše navodilo nam je dal nemški računar Gaus: Deli leta (1930, 1931, 1932 itd.) z 19 in ostanek se imenuje a; ravnotako deli leto s 4 in ostanek je b; deli leto s številko 7 in ostanek je c; množi a z 19, dodaj še 24, deli dobljeno svoto s 30 in ostanek je d; množi b z 2, c s 4, d s 6, seštej vse in dodaj še 5, potem deli s 7, ostanek je e. Dan velike noči dobiš, če dodaš številu 22 še zneska pod d in e. Dobljeno število pomeni, da je dotičnega marca velika noč. Če dobiš recimo številko 51 (tako je za leto 1930.), bi bila torej velika noč 51. marca. Ker pa ima marec le 31 dni, moraš od 51 odšteti 31 (dneve marca) in tako dobiš dan 20. aprila. Če bi imela pasti velika noč na 26. ali na 25. aprila, se praznuje teden prej, to je 19. oziroma 18. aprila. Na podlagi tega navodila lahko zračunamo, da bo velika noč drugo leto 5. aprila, l. 1932. 27. marca, leta 1933. pa 16. aprila. Kdor želi, si lahko zračuna dan velike noči za vsa prihodnja leta.

Človekoljub.

Sedeli smo v kavnarni. Zunaj je deževalo. Gostje so se tesno drenjali okrog mizic, da natakari niti mimo niso mogli. Moj prijatelj Verbič je že več kot pol ure govoril omizju s prepričevalnim in milim glasom o bedi siromakov, o surovosti človeštva, kako je treba sočustvovati in bližnjika razumeti.

»Če bi vsi ljudje,« je povzdignil be-

sedo, »le količkaj tega razumevanja, le malo te duševne veličine imeli...«

Umolknil je, vidno prevzet od lastnih besed, ter pogledoval po omizju, kakšen vtis dela na prisotne njegovo veliko človekoljubje. Da bi se pripravil na nadaljno razlago, je Verbič naročil novo kavo. Bled, suh in od trudnosti upal natakari se pridrenja s pladnjem čašic. Verbič se lagodno nasloni, da bi zaužil dišečo črnino, toda v tem hipu zapazi, da mu je natakari prinesel belo mesto črne kave.

»Natakari,« vpije z grmečim glasom, oči so izgubile prejšnjo milobo, »natakari, kaj sem vam naročil?! Teslo, ali ste gluhi? Kakšne nemarne potege imate v službi, čujete, vi, plačilnik? Ni grozno? Človek naroči črno in tisti tepec prinese belo...?«

Plačilni je vljudno ustregel človekoljubo Verbiču in pred vsemi gosti ozmerjal podrejenega natakarija. Ko je ta zamenjal kavo in prinesel vnovič črno, je imel solzo v očeh.

Verbič je sedaj izpil. Oči in glas so dobile prejšnjo milobo in je nadaljeval: »Ljudem manjka duševne veličine, razumevanja in odpuščanja ter ljubezni...« Ni skončal stavka, ker sem mu prisolil krepko zaušnico.

Vrgli so me iz kavarne, toda Verbič ni več pridigal o človekoljubju in prizanašanju do bližnjika.

Slavilna pesem.

*Slavilna pesem naj doni,
ker Križani je vstal.*

*Z vstajenjem nam je upanje
in trdno vero dal.*

Aleluja!

*Ta sveta vera nas uči,
da bomo vstali vsi.*

*Veliko noč dočaka vsak,
kdor z Jezusom trpi.*

Aleluja!

F. T.

»Zakaj me gledaš tako pozorno?« je nenadoma vprašala Nejta, dvignila glavo in se srečala s plamtečim prinčevim pogledom.

»Vedno bolj se čudim tvoji nenavadni podobnosti z mojim bratom Naromantom!«

»Kje je tvoj brat? Nikoli nisem še čula o njem,« je rekla deklica začudeno.

Sargon je otožno vzdihnil.

»Umril je,« je odgovoril. »Bil je težko ranjen v bitki in prišel živ v egipčansko ujetništvo. Tutmes I., ki ga je njegova hrabrost prevzela, ga je dal zdraviti. Kmalu nato pa je težko zbolel in umrl. Mnogo sem žaloval za njim.«

»Ali misliš, da sem mu podobna?« je vprašala Nejta radovedno.

»Da. Če se hočeš sama o tem prepričati, ti pokažem njegov doprni kip. Pojdiva, v moji sobi stoji.«

Nejta si je nadela na glavo venec in sledila Sargonu.

V majhni sobi poleg spalnice je stala na granitnem podstavku soha mladega moškega skoraj v naravni velikosti. Nejtino obličje je bilo v resnici podobno obličju kipa.

»Kako zal je tvoj brat! Kako dobrohotno obličje!« je vkliknila deklica navdušeno. »Mislim, da bi se vanj zaljubila, če bi bil živ. Rada bi poljubila tega velikega in plemenitega bojevnika,« je rekla, prizadevajoč si doseči obličje kipa.

»Počakaj, da ti pomagam,« je rekel smeje se Sargon.

Pridvignil je mlado deklico h glavi sohe. Smejoč se s svojim srebrnim smehom je Nejta položila svoje roke na bojevnikova ramena in pritisnila svoje ustne k belim kamenitim.

Mlada človeka nista zapazila, da so se vratne zavese odgrnile in se je na pragu pojavila Hatasu. Pri pogledu na ta prizor je obstala. Izraz neskončne ljubezni in žalosti je za trenotek zatemnil njen strogi obraz.

»Kaj delata tu?« je končno vprašala.

Pri zvoku njenega kovinastega glasu se je Sargon naglo okrenil in v zadržgi spustil Nejto na zemljo.

»Nejta je hotela poljubiti Naromantovo soho. Tako se ji je priljubil, da bi se vanj zaljubila, če bi bil še živ. Pridvignil sem jo, ker ni mogla doseči obličja.«

Blagohoten usmev je razžaril kraljičino obličje. Njen pogled se je za hip ustavil na sohi, nato je objela

Velikonočna sveča.

Vstajenje Gospodovo praznuje Cerkev na veliko soboto. Pri tem se poslužuje globokoumnih svetih obredov, od katerih hočemo enega popisati. Zjutraj se poda duhovnik z leviti in strežniki iz cerkve in pred njim obzidjem se ukreše iz kamna iskra, s katero se zaneti v drvu ali oglju ogenj. Duhovnik blagoslovi ogenj in moli: »Daj, o vsemogočni Oče, Ti neminljiva Luč, da nas ogenj Tvojega bliščečega veličanstva razsvetli, da dospemo k večnemu življenju.«

Nato blagoslovi duhovnik zrna kadila in velikonočno svečo in moli:

»Prosimo Te, vsemogočni Bog, naj pride na to kadilo bogati izliv Tvoje ga blagoslova. Užgi, o nevidni stvarnik, to luč, da se žrtev, ki se to noč praznuje, zasveti v svitu Tvoje skrivnostne svetlobe in da se iz vsakega kraja, kamor pride nekaj tega, kar tu blagoslovimo, umakne zloba peklenške prevare, po Kristusu, Gospodu našem.«

Odtod izhaja navada, da jemljejo kristjani od tega blagoslovljenega ognja zibelj in netijo z njim po domačih ognjiščih.

Ogenj in luč sta namreč Kristusova podoba. Saj se je Kristus sam označil za luč in apostoli so ga imenovali luč sveta. Kakor se je posvečeni ogenj zaiskril iz kamna, ne da bi ga zdrobil, tako je vstal Kristus iz zaprtega groba, ne da bi ga odprl.

Po opravljenih molitvah poškropi in pokadi duhovnik ogenj in zrna kadila, strežnik pa prižge ob blagoslovljenem ognju svečo. Diakon si nade ne belo oblačilo in vzame v roke dolgo palico, ki nosi na vrhu svečo na tri veje, tako zvani triangel. Trije konci sveče pomenijo tri božje osebe: Očeta, Sina in sv. Duha. Nato se stvari sprevod v notranjost cerkve, kjer ne sme goreti nobena luč. Na čelu koraka nosilec kadilnice, nato slede križ, cerkveni pevci, diakon s svečo na tri veje, na koncu pa župnik. Ko pride procesija v notranjost cerkve, prižge diakon ob blagoslovljenem plamenu prve sveče eno izmed treh vej svoje in poklekne. Na kolena pade tudi ves ostali sprevod. Nato zapoje z radostnim glasom: Lumen Christi — Luč Kristusova. Njegovi spremljevalci se vzdignejo na noge in odgovore: Deo gratias — Hvala Bogu! Isto se ponovi sredi cerkve, kjer se užge druga veja, in pred glavnim oltarjem, kjer užgejo tretjo.

Višek slovesnosti je pred oltarjem. Tu se diakon postavi pred pravo velikonočno svečo in začne v pesniških besedah proslavljati velikonočno skrivnost. Sredi pesmi pritisne posvečena zrna kadila v svečo in jih pokrije z rdečimi koščki voska, ki so podobni glavam žebeljev na križu. Posvečena zrna kadila pomenijo svete Kristusove rane, ki jih Zveličar nosi tudi po vstajenju.

Ob drugem mestu pesmi prižge diakon z blagoslovljenim plamenom triangla velikonočno svečo in nato z njo vse luči na oltarjih. Zibelj na velikonočni sveči pomeni novo življenje, h kateremu se je vzdignilo iz groba Kristusovo telo. S trianglom se pa užge zato, da se pokaže vernikom, kako je tudi Kristusovo vstajenje izšlo iz moči troedinega Boga.

Z zubljem velikonočne sveče prižgejo vse luči v cerkvi radi tega, ker je Kristus luč sveta in resnica, iz katere izhajajo vse druge resnice. Bleščeča sveča spominja tudi na goreči steber, ki je vodil izraelsko ljudstvo skozi puščavo v obljubljeno deželo.

Ravno tako nam sveti Kristus skozi temne puščave našega življenja.

Velikonočna sveča ostane na evangeljski strani glavnega oltarja do vnebohoda in se prižiga pri slovesni službi božji. Poživlja naj v nas spomin na Kristusa, ki je bival po vstajenju še 40 dni na zemlji.

Mrtvec.

(Po Johnu Galsworthyju.)

Spomladi l. 1950. je sedel državni pravdnik s svojim prijateljem pri kozarcu vina.

»Ko sem oni dan pregledoval očetove spise,« je pričel, »sem našel tegale. Naj ti preberem?«

»Prosim.«

Državni pravdnik je pričel:

»Pred londonsko policijo je stal dne... ubožno oblečen mož, a vendar dostojne zunanosti. Tu podajamo pogovor med njim in policijskim sodnikom doslovno:

»Smem nekaj vprašati?«

»Če vam lahko odgovorim, pač.«

»Rad bi vedel ali sem zaljubljen?«

»Ne delajte slabih dovtipov.«

»Prav resno mislim. Vse je odvisno od tega; po poklicu sem kovač.«

»Kako torej pridete do tega vprašanja?«

»Sem brezposeln.«

»Kaj ima to s tem opraviti?«

»Dovolite, že dva meseca sem brez lastne krivde brezposeln. Gotovo veste, da jih je v mojem položaju na stotine in tisoče.«

»Dobro, le naprej!«

»Že tri mesece sem popolnoma brez sredstev.«

»Ste se obrnili že na ubožno oskrbovalnico svojega okraja?«

»Da, a ne daje več podpor.«

»Pri cerkveni dobrodelni bratovščini ste tudi že bili?«

»Da.«

»Nimate prijateljev ali sorodnikov, ki vam bi lahko pomagali?«

»Polovica jih je takih kot jaz, polovico sem pa že obral.«

deklico in jo poljubila na čelo! Vsa zmedena in srečna zaradi take časti je deklica padla na kolena in pritisnila k ustom roke svoje pokroviteljice, ki jo je ljubeznivo dvignila.

»Tvoje srce ti je vdihnilo dobro misel, dete moje. Ljubi vedno in spoštuj tega moža, ki ti je slučajno tako podoben. Bil je velik junak.« Kmalu nato je kraljica odšla.

Čim je kraljičina ladjica izginila v temini, si je Sattati oddahnila. Ko se je Nejtja poslavljala od princa, si je snela venec z glave in prosila princa, naj ga položi na glavo krasnega Naromanta, kar je mladi Hittit z nasmehom obljubil. Ko je ostal zopet sam, se je vrgel na ležišče in se poglobil v množico burnih misli.

»Ne odstopim je ne Hartatefu ne Keniamunu. Moja mora biti,« si je govoril s plamtečim pogledom. »Hatasu mi jo da, zakaj večkrat se je izrazila, da mi želi srečo.

Toda treba je na neki način uničiti Hartatefa ali ga napraviti neškodljivega. Pri tem mi pomore Keniamun, ki bo mislil, da dela zase. Jutri pošljem ponj. O zastavljeni mumiji ne povem za sedaj kraljici ničesar.«

Ko je naslednjega dne Keniamun na Sargonov poziv prihitel, mu je Sargon dejal:

»Govoril sem s Hatasu o tvoji zadevi. Na mojo veliko žalost mi je rekla, da ne more brez velikih vzrokov užaliti tako uglednega moža, tem bolj ker ji Nejtja do sedaj ni priznala, da jo silijo v to možitev. Glede mumije je Hatasu rekla, da utegne biti to zgolj obrekovanje, ki so si ga izmislili Hartatefovi in Menovi sovražniki. »Samo nepobitni dokazi o nečastnem dejanju,« je rekla, »me morejo prisiliti, da bi mu odrekla Nejtino roko.« Zatorej, dragi Keniamun, ako hočeš priti do smotra, moraš odkriti v minolem ali sedanjem Hartatefovem življenju kako podlo dejanje ali pa si moraš kaj izmisliti, kar bi ga v kraljičinih očeh uničilo.«

»Hvala ti, princ, za veliko uslugo, ki si mi jo izkazal. Tvoje velikodušno posredovanje je prineslo že sad. Kakor mi je zjutraj Hnumgoten povedal, je Hartatefa včeraj kraljica pozvala k sebi ter mu naznanila, da odlaga Nejtino poroko za dvanajst mesecev. Tako pridobimo časa. Ne dvomim, da izsledim kaj takega, kar bo Hartatefa spravilo v nemilost. Njegova vloga z zastavljenimi mumijo se mi zdi zelo sumljiva. Ima tajne stike s Smenkarom, tem najhujšim oderuhom v Tebah, in z njegovo ženo Ganofero, tem šakalom v krilu, čigar ljubimec je.«

»Imate ženo in otroke?«
 »Ne. To je tudi vzrok, da me šele v drugi vrsti vpoštevajo. Toda jaz sem lačen, nimam li pravice do dela?«
 »Le v ubožnici.«
 »Sem hotel včeraj notri, pa je prenapolnjena. Ne morem li nobenega človeka prisiliti, naj mi da dela?«
 »Težko.«
 »Gospod, sem strašno lačen. Dovolite mi prosjačiti po cestah.«
 »Ne, to je prepovedano, saj sami veste.«
 »Smem potemtakem krasti?«
 »Toda, toda... vi se šalite!«
 »Prav resno mislim. Bom umrl od lakote. Torej mi dovolite, da prodam jopič in hlače.« Začel je slačiti hlače; spodaj je bil nag.
 Sodnik zaripljen vstane: »Ne kršite postav. Nespodobno oblečen ne sme nihče na javne prostore.«

»Dobim torej dovoljenje, da smem prenočevati na prostem ali pa da me zapro zaradi potepuštva?«
 »Izjavljam vam enkrat za zmeraj, da kaj takega ne morem dovoliti.«
 »Kaj naj torej storim? Zakonov nočem kršiti, a povejte, kako naj živim brez jedi?«
 »Rad bi vam povedal, če bi vedel.«
 »Potem pa dovolite eno vprašanje: Sem li po mnenju postav sploh še pri življenju?«
 »Dobri moj mož, na to vprašanje pa vam ne morem točno odgovoriti. Zdi se, da za zakon obstajate le takrat, ko ga prekršite. Toda upam da tega ne storite. Prav žal mi je. Naslednji slučaj.« — — —
 Pravdnik je končal. »Čudne razmere so bile v tistih časih,« se je posmejal njegov prijatelj.

dil, kakšen razvoj se je izvršil v Vebrovem filozofskem mišljenju v tej dobi. Vprašanja, ki jih je sam, kakor pravi, le umetno in nasilno »rešil«, se odkrivajo tu v novi luči in dobivajo novo rešitev. V tem uvodu se odkriva trojica vesoljstva: prirodnost, človečanstvo, božanstvo. Prof. Veber izhaja od človeka, — filozofija mu je edina osrednja človeška veda — a iz notranje narave človeka samega in iz analize njegovih doživljajev se mu odpira pogled v vesoljstvo. Pod njim so reči, ki se ob njih veseli in žalosti in jih nikdar resnično ne ljubi. Človek je oseba, ki jo je mogoče ljubiti ali sovražiti, spoštovati ali zaničevati. Nad njim je edinstveno bitje, absolutna oseba, ki jo tudi edino človek more svetostno vrednotiti z molitvijo in češenjem.

To pojmovanje vesoljstva pomeni v Vebrovski filozofiji vsekako prevrat in sam je začuden, kako se ta filozofija sklada z »Očenašem«, to »klasično molitvijo« krščanstva. V zmislu svoje filozofije podaja prelepo analizo »Očenaša«. Naj misli kdo karkoli, na vsak način bo moral vsakdo, ki je doslej z zanimanjem spremljal Vebrovo znanstveno delo, zavzeti svoje stališče tudi ob tem delu, ki se ob njem ločujeta dva svetova.

Slovensko-nemški slovar. — Slovenisch-deutsches Wörterbuch.

Sestavila dr. Fr. Bradač in dr. I. Pregelj. 1930. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Str. XXIV + 625. — (Cena v platno vezanemu izvodu 100.— Din.)

Slovensko-nemški slovar je bil zelo potreben. Dosedaj smo rabili Pleteršnika in Bartla, ki pa oba ne moreta več zadostovati potrebam, ker sta zastarela in ne odgovarjata današnji visoki stopnji književne slovenščine, ki je prav v zadnjih tridesetih letih izredno pomnožila svojo izrazno moč za vse panoge človeškega delovanja. Tudi pravopis se je v marsikateri besedi ustalil drugače, kot zahteva Pleteršnik. Zato nam ta slovar ne bo služil samo kot ključ do nemščine, temveč tudi kot pravopisni vodnik. — Zunanja oblika je prav priročna.

Pozdravi in voščila rojakov.

Slovenski fantje iz Francije pošljamo pozdrave in voščimo veselo velikonočne praznike svojim družinam, pa še našim nezvestim dekletom, ki so na nas že pozabile.

Književni pomenki.

Došle knjige.

Rodolfo Baumbach: *La leggenda del Tricorno*. (Zlatorog). Versione di Ario Tribel-Tribelli. Con prefazioni e note. Edizione »Delta fino«. Trieste. Stabilimento tipografico nazionale. 1930. VIII. Pag. 102. (Cena 7.— Lit.)

France Veber: *Filozofija*. Načelni nauk o človeku in o njegovem mestu v stvarstvu. Ljubljana, 1930. Izdala Jugoslovanska knjigarna. Str. 217. — Znanstvena knjižnica, 10. — (Cene: vez. Din 60.—; broš. Din 48.—.)

France Bevk: *Nagrada in drugi spisi*. Tiskala in založila Tiskarna »Edinost«. Trst, 1930. Str. 103. — Biblioteka za pouk in zabavo, VII. — (Cena 2.— Lit.)

Slovensko-nemški slovar. *Slovenisch-deutsches Wörterbuch*. Sestavil dr. Fr. Bradač s sodelovanjem dr. I. Preglja, 1930. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Str. XXIV + 625. — (V platno vezan izvod stane Din 100.—.)

T. C. Bridges: Na pomoč!

(Prev. Ant. Anžè.) — Grazia Deledda: *Novele*. (Prev. dr. J. Lovrenčič.) Ljubljana, 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 301. — Ljudska knjižnica, 33.

O Bridgesovi povesti ni, da bi izgubljal besede,

ker ni dosti vredna. Večjo pozornost zaslužijo novele italijanske pisateljice Grazie Deledda. Deledda je l. 1927. dobila Nobelovo nagrado za slovstvo. S tem je že itak znana episovalka Sardinije in njenih prebivalcev postala znana po vsem svetu. Grazia Deledda jemlje snov za svoja dela skoraj izključno iz sardinskega življenja. — Dr. Lovrenčič je prevedel pet novel, in sicer sledeče: *Skušnjave*, *Osveta*, *Zgodba o gospodu ravnatelju* in *štev. 245.*, *Maščevanje* posebne vrste, *V kraljestvu skal*. Pred bravcem se vrstijo slike iz življenja sardinskih prebivalcev; njihovo sree utripuje vidno in močno. Deleddina beseda je preprosta in gre k srcu ter zasluži, da bi jo bil prevoditelj bolje ponašil (prim. stavek na 207. strani): »...gospodar je n. pr., ko sta si razdelila junčke, jih prodal za lepe denarce, Feleks pa jih je moral dati tako rekoč zastonj.«

France Veber: Filozofija.

Načelni nauk o človeku in njegovem mestu v stvarstvu. Ljubljana 1930. Izdala Jugoslovanska knjigarna. Str. 217. (Cena Din 48.—, vezan izvod Din 60.—.)

To delo imenuje profesor Veber sam svoj »novi uvod v filozofijo«. Dr. Veber je napisal že l. 1921. »Uvod v filozofijo«, toda kdor pozna ta uvod in bo čital sedanjega, se bo začu-

Po vojakovem odhodu se je Sargon iztegnil po ležišču in govoril z zadovoljnim usmevom:

»Vse gre dobro. Kmalu se ti oddolžim, Hartatef, za žaljivi nastop, s katerim si se drznil pokazati, da sem v tvojih očeh zgolj ujetnik, ki bi bil moral postati suženj. Medtem obiščem te dni Pagira.«

VII.

Abrakra.

Ko se je Keniamun vrnil domov, se je zaprl v sobo in začel resno premišljevati o Sargonovih besedah. Hartatefa je moral uničiti in to čim prej. Odkar je zvedel o podobnosti med umrlim Naromantom in Nejto, je padla v njegovo dušo iskra sumničenja. Neka tajna vez je spajala Nejto z njeno kraljevsko pokroviteljico. Če je temu tako, tedaj utegne Nejtin mož doseči najvišja mesta in bogastvo.

Toda kako bi se najhitreje otresel Hartatefa? Z zaščitnim, žarečim obličjem je hodil po sobi. Zdajci se je udaril po čelu in oči so se mu zmagoslavno zaiskrile:

»Da se nisem že poprej spomnil Abrakre!« je dejal. »Ta mogočna čarovnica mi pomore z dejanjem in s svetom.«

Niti za trenotek ni hotel odlagati z obiskom znamenite čarovnice, ki je živela na drugem koncu Teb v osamljeni hiši, kamor so prihajale ženske, hoteče zvedeti bodočnost, ljubosumni možje in nesrečni zaljubljeni.

Po dvajsetminutni vožnji je prispel na majhen, prazen trg, ki so ga obdajale posute hiše. Po eni strani trga se je vlekel dolg zid, za katerim si videl palme, akacije in sikomore¹⁾ velikega vrta. Majhna vratca s kovinasto ploščo so vedla v ta vrt. Keniamun je prijel majhno kladvice, ki je tu viselo, in rahlo udaril na kovinsko ploščo.

Še ni odbrnel poslednji zvok bronca, ko so se vratca odprla, in gost se je znašel v gostem drevoredu, vodečem k poslopju, ki je bilo v gostem listju skoraj skrito.

»Da si mi zdrav, Hapi! Ali lahko govorim s tvojo gospo?« je vprašal Keniamun ter vrgel obroček srebra grbastemu pritlikavcu, ki je vrata skrbno zapiral.

»Da, gospod. Moral boš pa nekoliko počakati, ker ima obisk.«

(Dalje.)

¹⁾ neka rastlina, ki raste v toplih krajih.

Tomšič Pavel iz Zatraveža, Kovačič Leopold, Baudaž Anton iz Cvetreža (Kal); Jakopič Stefan in Franc od Markičev; Skrt Stefan, Senica; Vončina Stefan, Vrhavč.

Rudarji iz Le Vieux Campinarie (Belgija) želimo vsem v domačiji veselih piruhov. — Leban Anton, Valentinčič Ivan, Stule Ivan, Kaučič Franc iz Modreja; Luznik Andrej in Murovec Franc iz Bače; Krivec Alojz in Andrej iz Prapetna; Testen Ivan, Gregorčič Franc in Andrej, Janež Peter in Anton, Jeromol Franc in Gabršček Jaka, vsi iz Poljubina; Kaučič Anton in Ivan iz Ljubina; Žgavec Franc, Vihtelič Alojz, Vihtelič Franc, Lampe Dominik iz Črnega vrha; Vidmar Joško, Kosgej Jožef, Gruden Ciril, Permozer Rudolf, Jereb Viktor iz Idrije; Rejc Janez iz Kanomlje; Razpet Ferdinand, Sp. Idrija; Bajt Blaž, Poljanc Filip; Bajt Ignac, Kokošar Peter, Carl Anton, Hvala Anton iz Vojskega; Sedej Franc, Tominc Franc iz Zadloga; Gruden Anton, Mlinar Franc iz Dola; Mohorič Julijan iz Českovnika; Kaučič Franc iz Ljubina pri Tolmina.

Trije načini zvonjenja.

II. Umerjeno zvonjenje.

Da ni še prišlo umerjeno zvonjenje povsod v navado, sta krivi dve zapreki: 1. pomanjkanje ritmičnega čuta zvonivcev za enako umerjeno premikanje (kretanje), 2. neprimerno obešeni zvonovi. Kdor nima razvitega ritmičnega čuta, ne more po vojaško korakati, ne zna plesati, ne more pritrkavati in ne umerjeno zvoniti. Za to potrebuje pa zvonivec tudi dovolj telesne moči, da more zvon nakrat zagnati ali ga krepko zadržati. Od umerjenega zvonjenja so torej otroci izključeni.

Za umerjeno zvonjenje morajo biti zvonovi primerno obešeni. Jarem malega in srednjega zvona mora biti pod vrtilišči tako podaljšan, da je razdalja od vrtilišč do spodnjega roba krila pri vseh zvonovih enaka. Če tega ni, je vsak poskus zastonj.

Tudi v umerjenem triglasnem zvonjenju je možnih šest melodij, rabi se pa le ena, in sicer povsod ista, ki pričinja z malim zvonom. Ta zvon ima namreč v kljub podaljšanemu jarmu najhitreje nihaje, ker je najlažji. Zato mu je treba dajati vedno največji razmah. Če se večjima zvonovoma ne prepušča največji razmah, če se z vrvjo le nekoliko zadržujeta, nihata tako hitro kot mali zvon in to mora biti. Ako bi pričeli zvoniti z velikim zvonom, bi mu utegnil pričetni zvonivec dajati prepočasne nihaje za mala zvonova. To je vzrok, da se pričinja umerjeno zvonjenje vedno le z malim zvonom.

To zvonjenje ima za ritmično podlago tridelni takt, ki ga v pritrkavanju ni. Mali zvon prične zvoniti. Ko pride do največjega razmaha, začne srednji zvonivec šteti 1, 2, 3, in sicer 1 vedno na udarec malega zvona. Nato začne potegovati vrv navzdol vedno na 2 in zvon (srednji) mora udarjati vedno na 2. Če udarja prej, ga je treba bolj zagnati, če udarja pozneje, ga je treba pridržavati z vrvjo. Šele ko je dal zvonivec srednjemu pravi razmah, da udarja enakomerno na 2, se začne vrv vel. zvona potegovati na 3. Če se takoj ne posreči, da začne vel. zvon udarjati na 3, ga je treba umerjevati, kot je gori rečeno.

Umerjevanje srednjega in velikega zvona traja seveda za začetnike več časa, vaja pa ta čas vedno bolj krajša in naredi tudi štetje nepotrebno. Vendar pa morajo tudi izurjeni zvonivci vedno paziti, da takoj popravijo vsa-

ko prehitevanje ali zapoznevanje zvoná. Med zvonjenjem jih ne sme nič motiti. Na vsak način se morajo začetniki najprej vaditi v umerjenem udarjanju na kozarcih ali zvončkah.

To navodilo velja — izvzemši nekatere izpremembe — tudi za zvonila štirih zvonov. Ritmična podlaga je tu štiridelna. Šteje se 1, 2, 3, 4, kot pri pritrkavanju v štiridelnem taktu, zato je tudi začetek enak. Na 1 začne mali zvon, na 3 tretji zvon (po velikosti) in šele potem na 2 drugi zvon in na 4 veliki zvon,

torej tako kot piše »Pitrkovavec« na str. 41 spodaj; melodija je prav tista, kot jo vsebuje vzorec 112 a) na strani 94. Vendar pa dela melodija ves drugi vtis, če zvonijo vsi štirje zvonovi ali le eden ali nobeden.

Štiriglasno umerjeno zvonjenje je seveda težavnejše kot triglasno, ker se nihaji malega zvona delijo na štiri udarce namesto na tri ter so si udarci mnogo bližji, da že zaradi majhnega prehitka ali zastanka trčita dva glasova skupaj.

Iv. M—a.

Tvrška Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbere črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Josip Kerševani, Gorica, Piazza Cavour šte. 9.

Zaloga šivalnih strojev svetovnoznanih tovarn „MUNDLOS“ in „PFAFF“, dvokoles originalnih BIANCHI, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestljivih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica:

GORICA — Piazza Cavour šte. 5

Beacin „LAMPO“

Beacin „LAMPO“

Najboljši pletilni stroji nemške tovarne „Sandler & Graff“. Brezplačen pouk v umetnem vezenju in pletenju.

Telefon št. 415. Brziavke: KERSEVANI, GORIZIA, CICLI

Ker so
tvrški

G. CORETTI,

nasl. tvrške

G. STRUCHEL

via Mazzini 36, TRST, via S. Caterina 7.,

odpovedali prostore, je začela v ponedeljek 7. t. m. razprodajati najnovejše zaloge, ki si jih je nabavila za obnovev, z odbitkom

30%

od cen, ki so označene in že itak prav nizke.

Volnenina, suknenina, svilenina v enotnih in pisanih barvah, blago za perilo, perilo za moške in ženske, bogata izbira moških srajc, maje, nogavice, rokavice za moške in ženske, brisače prti, prtiči, halje, preginjala, zavese, preproge, obposteljne preproge, preproge za hodnike, rute ovratnice namarnice, robci in drobnarije v največji izbiri.

NB. Vse blago je prvovrstno in zajamčeno.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

TRST, dne 15. aprila:

Krompir: domači (ida, kamnik) 45, gališki 35, ogrski 35, novi 120.

Zelenjad: zeleni radič 80 do 120, za kuhanje 70, kislo zelje 130, glavната solata 120, solatica (salatina) 280, cvetača 80, brokoli 50 do 60, korenje 100, hren 400, špinata 100 do 120, grah 120, blitva (blede) 50 do 60.

Jajca 35 do 40.

GORICA, dne 16. aprila:

Zelenjad: zeleni radič 30 do 40, ohrovt (vrzote) ekspres 80 do 120, špinata 40, solata 50 do 60, peteršilj 40 do 50, šparglji 650 do 700, špargice 300, brokoli 20 do 25 za kg, lobodičje 14 do 15, redkvice 15 za sveženj.

Jajca 32 do 38, maslo 13.

Krompir 30 do 35.

Opomba: Špargljev pride na trg po 300 do 400 kg na dan; prišlo bi jih mnogo več, če ne bi bilo vreme tako slabo. Izvažajo jih predvsem v Avstrijo in na Češko, kamor gre tudi druga zelenjad, ker sta v dotičnih državah mrz in slabo vreme. Na goriškem trgu je mnogo graha (po 150 do 180 kg) in novega krompirja (po 120 do 150), ki pa ni domač pridelek, temveč iz južne Italije.

Natečaj za sajenje bolhača.

Bolhač (italijanski piretro) je roža, ki raste v velikih množinah v Dalmaciji in tudi na kvarnerskih otokih. Od tod izvažajo letno velike množine cvetnih glav. Zmrvljene služijo za preganjanje živali, ki so označene v naslovu rastline.

Ker se je izkazalo ugodno pospeševati gojenje te rože tudi v Italiji, so se združila različna oblastva in organizacije ter razpisale nagrade sadilcem bolhača. Nagrad bodo deležni sadilci v puljski, reški in tržaški pokrajini. V ta namen je določenih 7500 lir; posamezne nagrade pa znašajo 50, 100, 200, 300, 400 in 500 lir.

Kdor se v gornjih pokrajinah zanima za sajenje bolhača, naj se obrne za pojasnila na reški, puljski ali tržaški kmetijski urad ali njega podeželske podružnice. Javiti se je treba vsaj do 30. aprila 1930.

Izvoz vina iz Italije

je znašal lansko leto 762.363 hl nasprotno 714.396 hl iz prejšnjega leta. Izvoz se je nekoliko povečal. Iz številke sledi, da je bilo prodanega v inozemstvo nekaj manj kot 2 odstotka vsega pridelka; ostalo smo popili doma.

Nemčija in uvoz vina.

Nemčija je uvozila lansko leto 821.000 hl vina, in sicer:

444.000 iz Španije, 127.000 iz Grčije, 126.800 iz Francije, 46.700 iz Italije, ostalo iz Portugalske, Ogrske, Jugoslavije, Romunije itd.

Cikorija kot dodatek h kavi.

Prvič so rabili cikorijo kot dodatek h kavi na Nizozemskem, in sicer okoli l. 1690. Uporaba se je zelo počasi širila in šele okoli l. 1800. je prišla v splošno navado.

Cikorijo delajo večinoma iz radičevih korenin. Najprej jo posušijo v posebnih pečeh, potem pa zmeljejo. Cikorijo dodajamo h kavi zato, da do-

ZAHVALA

zavarovalnici „L'UNION“ in g. Ravniku v Gorici, Via Barzellini št. 2,

za najboljšo cenitev mojih pogorelih poslopij, in sicer hiše, kleti, hleva lope, svinjaka kakor tudi premičnin. Priporočam „L'UNION" vsakemu.—

Ivan Šenkinc — Sembije 31, (Il. Bistrica).

bimo bolj temno tekočino, kot jo da samo kavino zrnje. Cikorija je popolnoma nedolžen dodatek; redilnih snovi nima, kot jih tudi sama kava ne vsebuje. Redilna sta le sladkor in mleko. Kava vsebuje strup, ki se imenuje »koffein«, in vpliva na živčevje ravno tako kot »nikotin« v tobaku.

Uničuj plevel!

Vse kaže, da so vremenoslovci, ki so prerokovali za letos čudno vreme, zadeli resnico. Toplota se menjuje z dežjem. V takih razmerah se na njivah kaj rad razvija plevel. Kdor ga hoče nadvladati, naj ga začne takoj trebiti. Ne odlašaj s takim delom, posebno s pletvijo.

Izvoz cvetače.

Po predpisih Državnega izvoznega zavoda v Rimu se sme izvažati v inozemstvo le taka cvetača (karfijol), ki ima predpisano veliko glavico. Naši brokoli imajo premajhne cvetne glavice, da bi jih smeli izvažati. Izvoz cvetače iz Italije je znašal v

letu 1926. kvintalov	386.640,
letu 1927. kvintalov	603.152,
letu 1928. kvintalov	351.119,
letu 1929. kvintalov	407.273.

V Čedadu

so ustanovili vinarsko zadrugo, ki ima sedež v prostorih zadruga za sušenje sviloprejk.

V Kopru

se je ustanovila zveza vinarskih zadrug, h kateri so pristopile vinarske zadruga v Bujah, Kopru, Piranu, Umagu, Vertenelju in Poreču.

Sladkor v Italiji.

Lansko leto so izdelale italijanske tvornice 3.920.000 kvintalov sladkorja. Pravijo, da bo treba izvoziti čez mejo nad 500.000 kvintalov.

Vino z okusom po modri galici.

Če imaš po nemarnosti ali nesreči vino z okusom po modri galici, napravi sledeče: Najprej se prepričaj, ali je res galica raztopljena v vinu. V ta namen vtakni v kozarec sumljivega vina čisto in novo šivanko ter jo drži v vinu skozi 20 minut. Ko jo vzameš iz vina, poglej, ali je pokrita s plastico bakra (galica vsebuje baker). Če vidiš plast, vedi, da je tako vino lahko zdravju škodljivo in ne samo težko užitno.

Nato vzemi na vsak hl vina po 300 gramov (3 decilitre) vode, v kateri skuhaj 5 gramov žvepla in 10 gramov sode (soda kaustika) toliko časa, dokler se žveplo ne izgubi. Čim se je to zgodilo, precedi tekočino in jo primešaj vinu. V teku par tednov se bo baker vlegel med drožje, kakor vino pretočiš.

Pepel kot gnojilo.

Pepel je precej dragoceno gnojilo, če ga nismo že prej rabili za lug. Lug namreč izluži iz pepela predvsem kalij, ki je čistilo za umazano perilo in glavna redilna snov v pepelu.

Pepel se zelo razlikuje od pepela. Najboljši je iz lipovega in bukovega lesa. V glavnem pa vsebuje vsak lesni pepel v majhnih količinah (navadno 3%) fosforove kisline, precejšnjo količino (8 — 10%) kalija in mnogo (30%) apna.

Pepel je radi kalija prvovrstno gnojilo za rastline, ki nam dajejo sladek pridelek (sadje, grozdje, pesa itd.), izborno je tudi za krompir, detelje in koruzo.

Pepel je znano gnojilo za travnike. Prave čudeže dosežemo z njim na vlažnih ali močvirnatih travnikih. Tudi vrtnarji rabijo pepel, ker vedo, da ne vpliva le blagodejno na količino in dobroto pridelka, temveč da napravi tudi zemljo bolj rahlo.

Najboljše je, če se pepel trosi v jeseni ali v teku zime, sicer pa pred in neposredno po dežju.

Čebelarska zadruga v Gorici, via S. Giovanni števil. 6, opozarja vse čebelarje, ki so dali vosek v predelavo, da naj pridejo iskat izgotovljene satnice. V nedeljo 13. in 27. aprila dopoldne bo skladišče odprto, da lahko ustrezemo tudi onim, ki ne utegnejo priti med tednom v mesto.

Opozarjamo nadalje, da bomo pričeli sredi tega meseca z drugo predelavo voska. Kdor ga ni še prinesel, naj stori to prav gotovo do 18. aprila t. l.

Prodamo tovorni avtomobil »Fiat«, srednje teže, za 7500 lir, priklopni voz (»primorchio«) na 2 kolesi za 2500 lir; oboje v prav dobrem stanju. Vprašajte v kavarni »Baldini«, Gorica — via Mazzini 1.

Vila v Ljubljani se poceni proda. — Brezigar, Garibaldi 6 — Gorica.

Proda ali se da v najem z vsem inventarjem (ev. tudi blagovno zalogo)

trgovska hiša

v majhnem, prometnem industrijskem kraju (Laško, Slovenija). Stoji blizu postaje in je ena izmed vodilnih

trgovskih hiš

s specerijo, deželnimi pridelki in manufakturo. Ponudbe pošljite na naslov: **H. Herman, Laško, Slovenija**

Mohorjeve knjige.

Letošnjo jesen izide pet mohorskih knjig. Ker se oglašajo radovedna vprašanja, kakšne bodo, si jih oglejmo.

1. »Sirote« so pretresljiva povest, ki jo je spisal naš otiški rojak Narte Velikonja. Jetična mati umre na cesti in zapusti štiri sirote. Njih težko življenje in končno rešitev nam pisatelj opisuje v močnih, živih slikah.

2. »Delavci« so druga izvirna povest, ki jo letos prejmejo mohorjani. Spisal jo je Slavko Savinšek, ki je delavski sin iz fužinarske družine. »Delavci« nam živo rišejo, kako se življenje na kmetih spremeni, ko se zgradijo tovarne in začne mladina vreti vanje na delo.

3. Nove postave. V tej knjigi bo več strokovnjak razložil najvažnejša poglavja iz italijanskega civilnega prava. V njej bo našel pouk, kako pravilno sestaviš testament, kakšne so lastninske in posestne pravice, nadalje pouk o najvažnejših pogodbah itd. Ta knjiga bo tako pisana, da jo bo vsak naš gospodar lahko razumel in njene nauke s pridom porabljal.

4. Otrok moli. To knjižico bo morala vsak mati mnogokrat vzeti v roke. Kazala bo otrokom podobe in jih učila molitve, ki so zraven podob. Pa tudi otrokom bo knjižica v veliko veselje.

5. Koledar je ljubi znanec naših družin, ki jih spremlja skozi vse leto. V njem bo tudi letos obilo reči za pouk in zabavo. Za zdaj lahko izdamo le to, da bo v koledarju strokovnjak obširno in pravično opisal sedanjere razmere v Rusiji. Zgodovinar prof. Bednarik bo podal par poglavij iz starih časov. Priljubljeni pisatelj Franc Jaklič pa je napisal šaljivo povest, da se bomo pristrčno nasmejali. Koledar bo prišel k nam v novem, okusnem oblačilu.

Toliko povemo za zdaj. Pristavimo le še to: če se niste še vpisali v Goriško Mohorjevo družbo, vstanite in brž pojdite k bližnjemu poverjeniku, ki vpisuje ude v našo bratovščino. Članarina znaša šest lir. Če pa poverjenika ni v bližini, pišite na Goriško Mohorjevo družbo v Gorici, Via Orzoni 36 A. Kdor zdaj zamudi, jeseni knjige dražje dobi.

Ti bom eno povedal !!

»Lep nov klobuk imaš. Kdaj si ga kupil?«

»Pred desetimi leti. Ko sem ga nosil tri leta, sem ga dal obrniti, čez dve leti pa nanovo pobarvati. Po preteku štirih let sem kupil nov trak in klobuk je bil zopet kakor nov. Pred štirinajstimi dnevi sem ga pa v kavarini zamenjal z nekim drugim.«

* * *

Znani nemški igralec Pallenberg, znan po svojih izvirnih domislicah, se v restavraciji pritožuje, da je zrezek trd in nož skrhan. Natak ga zavrne: »Sem mislil, da ste bolj izvirni, pa govorite isto, kar drugi.«

Ljudska posojilnica v Cerknem,
vp. zadr. z neom. jam., vabi člane k

REDNEMU OBČNEMU ZBORU

za XXXVI. upravno leto 1930., ki se bo vršil v nedeljo dne 27. t. m. ob pol treh popoldne v združni pisarni.

Dnevni red:

1. poročilo načelstva in nadzorstva,
2. odobritev računskega sklepa in bilance za leto 1929.,
3. volitev načelstva in nadzorstva,
4. morebitni predlogi.

ODBOR.

OBČNI ZBOR

Ljudske posoj. v Trnovem pri Bistr.,
reg. zadr. z neom. jam., se bo vršil dne 27. aprila 1930. ob pol štirih popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo načelstva in nadzorstva,
2. odobritev računskega zaključka za l. 1929.,
3. volitev načelstva in nadzorstva,
4. slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor ob vsaki udeležbi.

ODBOR.

PREKLIC.

Podpisani Ivan Fon iz Smasti št. 39, preklicujem in obžalujem besede, ki sem jih govoril dne 19. marca 1930. v gostilni g. Uršiča v Ladrach, proti g. Ivanu Kurinčiču iz Smasti 40. javno izjavljam, da omenjeni sploh ni sodeloval pri napadu na mojega brata kakor sem jaz izjavil ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega postopanja proti meni.

Smast, 20. marca 1930.

Ivan Fon.

Les: jelov, borov, bukov, lipov, javorjev itd. kupi žaga v Gorici. Ponudbe na: Brezigar, Garibaldi, 6 — Gorica.

IDRIJA

Zobni zdravnik
Stanko Perhavec
sprejema

v Idriji: nad Kosovo gostilno št. 100
vsak petek od 9. — 15.,

v Ajdovščini: vsako soboto od 9. — 18.

Vsa dela so zajamčena.

Gostilna „Alle CORRIERE“

(tik Caffè Fabbris)

v TRSTU — via Romagna št. 4.

Domača kuhinja, vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. — Postajališče potniških avtomobilov in ljudi z dežele.

LASTNA ZALOGA VIHA v Trstu Viale XX Sept. 94
Vljudno se priporoča

lastnik F. STRANCAR.

Salon za moške in dame.

Gorica, Piazza Vittoria (Travnik) 17

Navadno kodranje in trajno kodranje po najmodernejšem sistemu Mayer-Karlsbad. Kodri trajajo po 6 mesecev.

Priporoča se

LUDOVIK ZOTTER,
brivec in vlasuljar.

„MAGAZZINI DEL POPOLO.“

LEONARDO CHIECO,

TRST, Piazza Garibaldi N. 1. — prej Barriera vecchia.

Bogata izbora !!!

Matere, neveste, otroci,

preden kupite, oglejte si naše cene, ki so najbolj nizke v Trstu.

Par primerov:

madapolam, dober, 80 cm visok m Lit. 1'70,

platno za rjuhe, 150 cm visok „ „ 3'80,

„širting-nevesta“ za nevestino opremo „ „ 3.—,

cefir za moške srajce „ „ 1'40,

črn saten, 130 cm visok „ „ 3'80,

traliž za žimnice „ „ 2'70,

posteljno pogrinjalo iz svile

m 2'40×2'70 po „ 48.—,

Izrabite priliko!

Nove postave.

KDAJ IN KAKO ZASTARAJO PRAVICE?

Poseben pomen ima v pravnem življenju čas. Nikjer pa ni čas tako važen kakor pri zastari pravic. Zastara je pravno dejstvo, radi katerega kdo izgubi pravico, če je v določeni dobi ne izvršuje, ali jo pa pridobi, če jo določeno dobo izvršuje. Iz tega sledi, da moramo razlikovati dvojno zastaro: 1. zastaro, na podlagi katere nekdo pravico izgubi in jo drugi pridobi, in 2. zastaro, radi katere nekdo pravico izgubi in se drugi oprostí določene obveznosti. Z ital. besedo imenujemo prvo zastaro »prescrizione acquisitiva ali usucapione« = pridobitna zastara ali priposestvovanje. S to zastaro lahko pridobiš lastninsko, služnostno in druge stvarne pravice. Drugo zastaro pa nazivamo: »prescrizione estintiva« = zastara, radi katere pravice ugasnejo.

Danes hočemo govoriti o tej drugi zastari, ker se je zastarna doba po novem zakonu zelo spremenila.

Pravica in tožba.

Recimo, da si posodil sosedu 1000 lir. Sosed ti ni vrnil posojila ob določenem dnevu. Od tega dneva dalje imaš pravico zahtevati s tožbo, da ti posojilo vrne. Pri tem je važno vedeti, kdaj prične zastara.

Pri tako zvanih osebnih pravicah, (naš primer) ko gre za določeni pravni odnošaj med dvema ali več osebami, prične zastara tedaj, ko nastane pravica do tožbe.

Pri stvarnih pravicah pa gre v prvi vrsti za pravni odnošaj med osebo in določeno stvarjo (zemljiščem, hišo in drugimi nepremičninami). Drugi ne smejo motiti te osebe pri izvrševanju njene pravice. Zato prične zastara pri stvarni pravici v trenutku, ko te kdo moti v uživanju ali izvrševanju te pravice. To je pravilo, ki dopušča kakor vsako drugo pravilo nekatere izjeme.

Bistvo zastare.

Zastara je predvsem obrambno sredstvo proti tožbi. Zato se lahko toženec tudi odreče ugodnosti, ki mu jo nudi zastara. Dočim mora kazenski sodnik uradno uvaževati zastaro, civilni sodnik tega ni dolžan storiti. Če se toženec ne sklicuje na zastaro, je sodnik ne sme uradno uvaževati. Kdor ima pravico do zastare, se tej pravici tudi lahko izrecno ali molče odreče. Molče se odreče zastari, kdor napravi nekaj takega, kar je nezdržljivo z voljo, da bi hotel izrabiti zastaro v svojo korist. Ni pa mogoče se odreči zastari, dokler ni dovršena. Upniki in druge osebe, ki imajo na zastari korist, jo lahko izrabijo, če tudi bi si ji opravičenec odrekel.

Čeprav zaradi zastare pravica do tožbe ugasne, ostane vendar nekaka naravna obveznost. Če dolžnik kljub

ÖHLER

vam nudi za

veliko

noč

velikansko izbero zadnjih novosti v vseh oddelkih, ki so za novo letno dobo na novo založeni po

najnižjih cenah.

ÖHLER

Corso V. B. VIII št. 16

TRST

Corso V. B. VIII št. 16

zastari, n. pr. plača svoj dolg, ne more zahtevati, da bi mu upnik plačani znesek povrnil.

Kdaj ugasne pravica do tožbe?

Redna zastarna doba znaša 30 let. Po tridesetih letih zastara pravica do vsake tožbe. Redna zastarna doba za trgovske tožbe pa znaša 10 let.

Zastarna doba 5 let.

V petih letih pa zastarajo tožbe, ki izhajajo:

1. iz pravice do letnih obrokov od dosmrtnih rent;
2. iz pravice do vzdrževalnine;
3. iz hišne najemnine in najemnine od kmečkih posestev;
4. iz obresti in sploh vseh dajatev, ki se obnavljajo v letnih ali krajših obrokih, če so nekak prirastek kapitalu.

Po preteku treh let

zastarajo tožbe:

1. profesorjev in učiteljev za poučevanje izven šole, če so prejeli učnino za več ko en mesec hkrati;
2. zdravnikov in babic za zdravniški pregled in zdravlila;
3. odvetnikov, prokuratorjev za troške in delo;
4. inženirjev, arhitektov, geometrov za njihov zaslužek.

Zastarna doba enega leta.

Po preteku enega leta zastarajo tožbe:

1. profesorjev in učiteljev za zaslužek, ki so si ga pridobili s poučevanjem izven šole, ako so prejeli dnevno ali mesečno učnino;
2. trgovcev za blago, ki so ga prodali netrgovcem;
3. učnih in vzgojevalnih zavodov, ako hočejo izterjati učnino in vzdrževalnino;
4. služinčadi, delavcev in dninarjev, ako hočejo iztožiti svoj zaslužek.

Po preteku 6 mesecev

zastarajo terjatve gostilničarjev, hotelirjev in podobnih podjetnikov za stanovanje in pijače.

Omeniti moramo, da upniki lahko zahtevajo od dolžnikov, naj prisežejo, da je dolg bil plačan, ako gre za terjatve, ki zastarajo v manj ko petih letih. V teh slučajih namreč zakonodajalec predpostavlja (presumira), da je bil dolg plačan, dokler se ne dokaže nasprotno. Zato dopušča zakon pri teh terjatvah prisego dolžnikovo. Prisega je večkrat za prizadete upnike kaj izdatno sredstvo.

ZDRAVNIK

dr. L. SIMONITI,
bivši asistent za notranje bolezni,
sprejema vsak dan v **Gorici,**

PIAZZA VITTORIA (na Travniku)
(nasproti gostilni „Fiegl“.)

od 9. - 12. in 3. - 4.

Ob sredah po četrti uri na lastnem domu v
Biljani v Brdih

Nova

vrsta semenske turščice, vzgojena z umetnim križanjem dveh odličnih ameriških vrst, z rumenim zrnjem, ki daje najboljše moko. Turščica je zgodnja in požena navadno po 2 klasa do 30 cm dolga.

Trgovina s semeni:

JUST UŠAJ,
GORICA,
Piazza della Vittoria 4.

„Al buon mercato“

TRST — VIA ARCATA 16 — TRST.

Veliko skladišče moških in deških oblek; na novo založeno z največjo izbero površnikov v modernih barvah, črnih in plavih jopičev, modernih flanelastih in suknenih hlač v različnih vrstnih barvah.

Velika zaloga delavskih oblek in tudi posameznih hlač in jopičev.

Govorimo slovenski. Zelo znižane cene.

Zelo važno za skrbne gospodinje in krèmarice!

Aluminijeva posoda na vago po 25 lir kg.

Zelo znižane cene. Po naravnost smešnih cenah razprodajamo različno vrstno kuhinjsko posodo in druge hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3
(nasproti bivši vojašnici.)

Pozor!

Naznanjam svojim cenj. odjemalcem v mestu in na deželi, da je moja

manufakturna trgovina

vnovič na debelo založena z novim blagom po nižjih in konkurenčnih cenah. Priporoča se ugl. občinstvu

Rudolf Knez, GORICA,
Pizza E. de Amicis 13 (na Kornu).

Pozor!

Pozor!

Dragi kmetovalci!

Vaše pridelke, sad vašega truda in znoja vam pogosto uničuje toča. Tej nezgodi se lahko opomore s tem, da pridelke zavarujete pri

katoliški zavarovalnici

„LA CATTOLICA“.

Nizke pristojbine.

Ugodni pogoji.

Obveščamo kmetovalce, ki so bili vpisani v tekmo za žitno bitko in bodo odlikovani ter so zavarovani pri imenovanem zavodu, da ne bodo plačali zavarovalnine do 400.— L. — Plača zavarovalnica sama.

Naša zavarovalnica zavaruje: grozdje proti toči, stavbe in premičnine proti požaru, ljudi za življenje in doživetje.

Generalno zastopništvo: TRST, - S. NICOLO' II.
Zastopstvo v TOMAJU: V. in M. ŠONC.

C. VISINTIN

TRST, via delle Torri 2, vogal via S. Lazzaro 17. **PRI CERKVI SV. ANTONA NOVEGA.**

Pričela se je prodaja sukna in moških oblek po najnižjih cenah. Imamo na razpolago najboljše krojače, ki izdelujejo obleke po meri.

Izgotovljene obleke od L. 52.— dalje,
sukno „ „ 25.— „

Zagotavljamo vas, da je blago prvovrstno in cene konkurenčne.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 275: Ali morajo tudi delavske skupine plačati užitnino od popitega vina, ki ga vzamejo na debelo? — **Odgovor:** Zakon v Vašem slučaju ne priznava oproščenja od užitnine. Ta ugodnost velja le za poljske delavce, in sicer za vino, ki ga popijejo pri hrani na delu.

Vprašanje št. 276: Ali je veljavna tudi po novem zakonu daritvena notarska pogodba, napravljena po avstrijskem zakonu? Ali se po smrti darovateljev lahko razveljavi? — **Odgovor:** Na Vaše vprašanje ne moremo točno odgovoriti, ker je premalo jasno. Daritvena notarska pogodba, ki je bila sklenjena pred 1. julijem 1930., je veljavna, ker je za take merodajen avstrijski zakon. Po njem je bilo tudi mogoče preklicati ali izpodbijati daritveno pogodbo, in sicer v nastopnih slučajih:

1. darovatelj je lahko zahteval izplačevanje zakonitih obresti od vrednosti darovanega predmeta, ako je po darovanju zašel v bedo in stiske;

2. darovatelj in dediči so lahko preklicali daritveno pogodbo, če se je obdarovanec izkazal za nevhvaležnega;

3. ako je darovatelj z daritveno pogodbo prikrajšal nekoga v pravici do vzdrževanja, sme ta od obdarovanca zahtevati, da mu nastomesti primanjkljaj;

4. pogodba se sme preklicati tudi zaradi prikrajšanja na nujnem deležu; te pravice se lahko poslužijo darovateljevi otroci;

5. daritveno pogodbo smejo izpodbijati tudi upniki, če so bili zaradi darovanja oškodovani;

6. po darovanju rojeni darovateljevi otroci smejo v slučaju potrebe zahtevati izplačevanje zakonitih obresti od vrednosti darovanega predmeta.

Ker nam niste svojega slučaja natančno opisali, smo odgovorili na splošno.

Vprašanje št. 277: Imava 17 in 18 let. Rada bi šla k zrakoplovcem. Kam naj se obrneva in kakšne listine potrebujeva? — **Odgovor:** Obrnite se do vojaškega okrožnega poveljništva (Distretto militare). Tam dobite vsa potrebna pojasnila.

Vprašanje št. 278: Očetu so pomrli vsi sinovi, ima pa dve hčeri. Ali lahko posinovi tujega otroka, da se ne izgubi ime? Ali bi posinovljenec dobil premoženje? — **Odgovor:** Oseba, ki ima zakonske ali pozakonjene otroke, ne more nikogar posinoviti.

Vprašanje št. 279: Sosed je zvišal tlak za 15 cm, tako da teče ob dežju voda v moj hlev; znižal je tudi hodnik pred hišo za toliko, da ne morem pripeljati sena iz senožeti, ker nimam drugega dohoda. Kaj naj napravim? — **Odgovor:** Sosed bi ne smel tal toliko zvišati, da teče deževnica v vaš hlev. Še manj pa hodnika, ki ovira sedaj dovoz do vaše hiše. Pogovorite se z njim, da popravi tlak in hodnik in odstrani tako ovire. Če bi ne hotel ustreči, lahko izročite zadevo odvetniku. Izid pravde bo za vas skoro gotovo ugoden.

Vprašanje št. 280: Kako in kje dobim »kazenski list« (fedina penale)? — **Odgovor:** Prošnja za kazenski list morate napraviti na pristojno okrožno sodišče (Tribunale civile e penale). Prošnji je treba priložiti krstni list in kolkovan papir za 10 lir. Prošnja se napiše na navadnem (nekolkovanim) papirju.

Vprašanje št. 281: Koliko časa moram bivati v Italiji, da dobim državljanstvo? Tu sem že 22 let, pa sem še vedno zapisan za jugoslovanskega državljanja. — **Odgovor:** Italijansko državljanstvo zaprosi lahko na podlagi zakona

NAJTRONEJŠE POHIŠTVO IN ZAJAMČENO PO NAJNIZJIH CENAH

dobite v tovarni

G. BIECHER

TRST — Via dell'Istria 27.

Najbolj moderne sobe, kuhinje in jedilnice. Razpošiljamo po deželi.

Veliki popusti!

Dott. GIUS. COMEL,

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operater na univ. klinikah prof. Neumannna in Hajeka na Dunaju in asistent prof. Brunettija v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Tvrdba

„LA BLOCCHISTA TESSILE“

TRST -- via Madonnina št. 8,

Prodaja vse predmete po smešno nizkih cenah!

Za veliko noč so na prodaj velike zaloge moških srajc in še večje zaloge moških, ženskih in otroških nogavic.

	Moške nogavice, enotne barve . . .	par L 1.—	
»	» moderne risbe . . .	» L 1.25	
»	» iz škotske niti . . .	» L 1.95,	
ženske	» iz sukanca . . .	» L 3.90,	
»	» iz škotske niti . . .	» L 4.90,	
otroške	» vseh števil in barv . . .	» L 1.50.	

VELIKA ZALOGA OSTANKOV NA UTEŽ.

RESNIČNA TVRDKA NA DEBELO

„LA BLOCCHISTA TESSILE“

TRST; samo v via Madonnina št. 8.

„ALFA LAVAL“

Vam kaže na sliki

POSNEMALNIK

(tip 1930)

z bobničem, ki ne porjavi.

Družba ALFA LAVAL

5. Via Farneti - MILAN 119 - Via Farneti 5.

ALFA-LAVAL

od 13. junija 1912., št. 555 člen 4, vsak inozemec, ki biva v Italiji najmanj 5 let. Prošnjo je treba nasloviti na notranje ministrstvo in jo vložiti preko županstva in prefektore. Za državljanstvo ne zadostuje, da se je kdo rodil v Italiji; imeti mora tudi v eni italijanski občini domovinsko pravico.

Vprašanje št. 282: Imam na obrazu rjave pičice, katere imenujemo »lače«. Dobim jih pri vsakem pomladanskem solncu. Kako jih odpravim? — **Odgovor:** Rjave pičice na obrazu (leče) so nekaj čisto običajnega. To so pigmentna (barvilna) zrnca, ki se nahajajo v koži; zato jih je težko odpraviti. Nekateri uporabljajo najrazličnejše maže, a najbrž brez uspeha. Pustite pičice na miru.

Vprašanje št. 283: Kaj je bolezen »rožapila«? — **Odgovor:** Pod imenom »rožapila« mislite menda bolezen, ki se znanstveno imenuje »erysipelas«, nemški »Rotlauf«. To je precej resna bolezen, ki je združena z visoko vročino, glavobolom in bljuvanjem. Takemu človeku se pozna že na obrazu, da je bolan. Na obolem mestu koža pordeči in oteče, napravejo se mehurčki ali celo gnile bule. Tak človek mora k zdravniku.

Vprašanje št. 284: Ali se lahko pokvari toplomer, da ne kaže prav? — **Odgovor:** Resne in velike tvrdke ne dajo v prodajo nobenega toplomera, dokler ni preizkušen pri vseh toplinah, katere naj kaže. Zato se taki toplomeri prav redko pokvari. Toplomeri manj resnih tvrdk navadno niso preizkušeni in večkrat se pri njih pretrga nit živega srebra ali alkohola. Taki niso za rabo.

Vprašanje št. 285: Ali obstoji priprava (aparatur), ki bi zaznamoval vodo ali posneto mleko, primešno naravnemu mleku? — **Odgovor:** Take priprave ni. Posneto ali povodeno mleko lahko spoznate le s tolsčomerom (Gerber, Hoyberg) in primerjevalno molžo v hlevu.

Vprašanje št. 286: Zakaj daje stot mleka januarja in februarja meseca le 4.20 kg masla, dočim daje oktobra 4.90 kg? — **Odgovor:** Količina masla zavisi od krme, vrste živali in molznosti krave. Mleko je oktobra bolj mastno le raditega, ker so takrat krave koncem molznosti, to se pravi noseče, dočim so januarja in februarja tik po otelitvi.

Vprašanje št. 287: Ali more imeti mleko (večerno mleko) 6.7 odstotkov tolsčobe? — **Odgovor:** Večerno mleko, posebej še v zadnjem delu molže je najbolj mastno. Tako mastno mleko je pri nas le redek pojav, dočim je pri angleški kravji pasmi Jersey v navadi.

Vprašanje št. 288: Pri posojilnici sem imel dolg. Poleg drugega jamstva sem dal tudi vinkulirano zavarovalno polico. Dolg sem plačal, vinkulacija pa še ni zbrisana. Kam naj se obrnem? — **Odgovor:** Posojilnica naj vam da izjavo, da se odpoveduje vinkulaciji. Izjavo izročite zavarovalnici, oziroma njenemu zastopniku, ki naj preskrbi izbris.

Vprašanje št. 289: Kakšno mešanico umetnih gnojil naj rabim za prvič orano vlažno njivo, kjer mislim sejati korenje? — **Odgovor:** Taka njiva in korenje potrebujeta apna, fosforove kisline in kalija. Najboljše bo, da takoj potrosite na vsakih 100 m² po 10 kg Thomasove žindre in črez 14 dni po 2 kg kalijeve soli s 40 odstotkov kalija.

Vprašanje št. 290: Kaj povzroča plesen na masti? — **Odgovor:** Plesen je pravo ime za glivično bolezen, ki se razvija v zatohlih, to je vlažnih in neprezračenihih prostorih. Raztopljeno mast pokrite s čistim pergamentnim papirjem, hraniti pa je ne smete v zatohlih prostorih, posebno ne, če je tam kislo zelje, repa, krompir itd.

Za velikonočne praznike

so došle velike pošiljatve pomladanskega blaga tvrdki

S. LEVI, Trieste, via S. Lazzaro 9.

Madapolam »Sole«	L 1.80,
platno »Madonna«	L 2.20,
domače platno	L 2.80,
»pelle uovo«	L 2.80,
schirting »Sposa« za nevestino opremo	L 3.20,
platno »Famiglia« vis. 150 cm	L 4.20,
dovglas, visoko 150 cm	L 4.50,
pravo češko platno, vis. 150 od L 10.— naprej,	
platno »Famiglia«, vis. 150 cm	L 4.20,

Izredna prilika:

volneni mušlin	L 8.50 naprej.
popelin za srajce v vseh vzorcih	L 3.30 naprej.
ribs za obleke po	L 7.50 naprej.

Velika izbira blaga za moške obleke. Nogavice, maje, robci itd.

Zobni zdravnik dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

Za obuvalo rabite

SAMO

SIDOL COMPANY

TRST — Via S. Zaccaria št. 4

Telefon N.ro 72-73.

hi
okre-
ni,
omeči
in
osvetli
iz-
delek

Avtorizirana civilna inženirska pisarna

dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN,

izvršuje vsa civilna inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; meri in parcelira zemljišča; izdeluje zemljiške skice za kupno-prodajne pogodbe; razne cenitve za privilegirana posojila itd.

Največja delavnica ur in zlatnine v Trstu. Kupuje krone po najvišjih cenah.

L. P O V H

TRST — Piazza Garibaldi
št. 2, I. nadstropje.

ZDRAVNIK

Dr. G. GREGORIG

za notranje bolezni

sprejema vsak dan

od 10. - 12. in od 3. - 4. ure

V GORICI, Viale XXIV. Magg. (prej via Tre Re) št. 9. v pritličju.

Tvornica tehtnic, uteži in mer
Giuseppe Florenc & C.o

TRST, via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

Velika priložnost!!!

Velika zaloga volnenine visoke 150 cm, vredne 35 lir za meter, se prodaja po L 16.50.

Zaloga popelina za srajce po L 3.95.

Platno za srajce, 150 cm visoko, po L 4.50.

Domače platno, 80 cm visoko, po L 3.50.

Platno »Madonna«, težko, 80 cm vis., po L 2.80.

Jajčna kožica, najfinejša, 80 cm vis., po L 2.90.

»Tibet«, črn, težak, 120 cm visok, po L 3.90.

Saten, črn, težak, 120 cm visok, po L 3.90.

Saten, črn, svetlikast, 140 cm vis., po L 6.90.

Frštanj, dobre barve, po L 1.50.

Platno iz lanu, 80 cm visoko, po L 5.90.

Panama za srajce, 80 cm visoko, po L 2.90.

Nogavice, oprsniki, maje, srajce, rokavice, naramnice, robci, brisače itd. itd. — Vsi predmeti so prvovrstni, prodajamo jih po tovarniških cenah.

MARIJA ACCERBONI — TRST

Zaloga manufakture, tkanin in blaga.

Via Genova št. 21.

Vsi morajo vedeti, da so

čevlji tvrdke **Forcessin**
najboljši in najcenejši.

TRST, VIA CAPRIN 5, (Sv. Jakob).

Govorimo slovenski.

Vprašanje št. 291: Koliko redilnih snovi vsebuje dobro vležan kompost iz usnjatih izrezkov, ki jih zavržejo čevljarji? Za kaj je najboljše tak kompost? — **Odgovor:** Usnjati izrezki vsebujejo 1.4 do 5 odstotkov dušika, 1.3 do 4 odst. fosforja in 8 do 15 odst. apna. Preden izrezki toliko razpadejo, da se more rastlina okoristiti z navedenimi snovmi, traja pa več let. Odstotkov redilnih snovi v kompostu ni mogoče ugotoviti, ker zavise tudi od drugih primesi in ali je bil kompost polivan z gnojnico. Kompost iz izrezkov je najboljši za gnojenje njiv ali pa za sajenje dreves.

Vprašanje št. 292: V mladem breskvinem nasadu sem že pozimi opazil, da so nekatera drevesca polna živali, podobnih bolham (katere Vam pošiljam na ogled). Uničiti jih nisem mogel ne z apnom ne z železnim vitrijolom ne z arzenikom in tudi ne s kvasijevimi trščicami. Kakšne živali so to in kako jih uničim? — **Odgovor:** Dobili smo Vaš papir, ki je popackan s črnimi listnimi ušmi. Uničiti bi jih moral s tobačnim izvlečkom in to v dobi, ko breskve še niso bile zelene. Sedaj se bodo uši izgubile, na njih mesto pridejo bolj svetle, ki jih morate uničiti z izvlečkom iz kvasijevih trščic.

Vprašanje št. 293: Ker se s prvim julijem povišajo kolki na menice, vprašam, ali bodo dobre tudi takrat menice, ki so sedaj izdane in kolkovane po sedanjih predpisih, zapadejo pa šele po prvem juliju? — **Odgovor:** Bodo dobre, ker velja povišanje kolkovin le za menice, ki bodo izdane po 30. juniju.

Vprašanje št. 294: Ali je kmet dolžan plačati užitnino od vina, katerega kupi za svojo rabo? — **Odgovor:** Mora plačati, zakaj užitnine prosto je le vino, ki ga vinogradnik sam pridelal in popije doma z družino ali delavci.

Vprašanje št. 295: Ali smemo — tako predvideva naš poslovnik — kaznovati člana z denarno globo, ker nosi prešibko mleko v mlečarno? Ali zadostujejo za dokaz gostomer ali Chevalierovi tolščomeri? — **Odgovor:** Kaznovati člana radi prešibkega mleka z denarnimi globami je sitno. Najboljše je, da plačujete mleko po tolščici: če nosi član mastno mleko, naj se bolje plačuje kot tisti, ki nosi slabo. Tako boste prisilili člana, da bodo nosili le dobro mleko in izločili iz hleva krave s šibkim. Tolščico ne morete določiti z gostomerom in tudi ne s Chevalierovimi kozarci, temveč le z Gerberjevo ali pa Hoybergovo pripravo.

Pošljite nam naslov! Nekdo nas je prosil za nasvet v zadevi, o kateri ne moremo razpravljati v listu. Prizadeto osebo prosimo, da nam pošlje natančen naslov, na kar mu bomo odgovorili pismeno.

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.
Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčkom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

ZDRAVNICA
dr. VILMA DOMINCO,
bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Florenci
sprejema
od 10. - 12. in 15. - 16. ure
GORICA,
ulica Corso Vittorio Emanuele III. številka 59.
Posebnost: zdravljenje z ultravijoletnimi žarki.

VELIKANSKO IZBERO,
POPOLNOST KROJA,
DOBRE TKANINE,
NESPREMENLJIVE BARVE,
LEPE RISBE IN
POŠTENE TER NIZKE CENE

dobite le pri tvrdki

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

Trst, Corso Garibaldi 10,
Tel. 1935.

Imamo **SKLADIŠČA** polna oblek za može, mladeniče in otroke ter **ZALOGA** moškega sukna, če hočete naročiti obleko po meri. Izgotovi Vam jo **LASTNA PRVOVRSTNA KROJAČNICA.**

Jamčimo Vam za popolnost kateregakoli kosa, ki ste ga izrecno naročili.

PHENIX

Francoska zavarovalna družba
za življenje in požar.
Glavno zastopstvo
TRST, Via S. Lazzaro 8. tel. 48 - 50.
Zastopnik za goriško in tržaško pokrajino g.
ANTON POSEGA, RAZDRTO.

Darila

za poroke in krste

dobite v zlatarni
F. BUDA,

Trst, Corso Garibaldi 35,
via Roma 16.

Prispele so velike pošiljate
dunajskega, navadnega in razkošnega

pohištva

po zelo znižanih cenah.
Največje jamstvo. Pošljamo tudi na deželo.

33 CAMONUOVO 33
VIALE XX SETTEMBRE

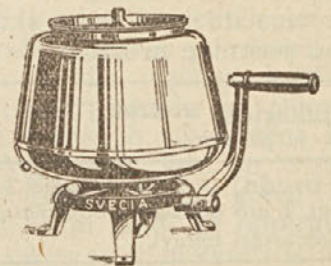
ZDRAVNIK
dr. Gresic Adalberto,
starejši sin,
sprejema vedno v svojem ambulatoriju v **GORICI,** na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1. nad lekarno Cristofoletti.

TOLMIN
Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt,
izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)
sprejema
v Tolminu vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),
v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Posnemalniki in pinje
„DIABOLO“

so svetovno znani in najboljši.

Kdor kupi »DIABOLO« je gotov, da mu bo koristil, ker je trpežen in čisto deluje (posnema). »DIABOLO« prodaja naravnost tvrdka, kot to delajo vse moderne svetovne tvrdke. Tvrdka jamči za izdelek ter zato lahko dovoljuje najugodnejše plačilne pogoje.

KMETOVALCI! Ne dajte se zapeljati s cenim blagom ali ničvrednim jamstvom pri malih trgovcih. — **Zahtevajte brezplačne cenike.**

Agenzia Generale per scrematrici Diabolo, Bolzano.

Za vsa pojasnila pišite nadzorstvu:

Vittorio Jonson, GORICA, Via Contavalle 4-II, (Casella 25).

Aluta — tuji denar.

Dne 16. aprila si dal ali dobil za:

1 dolar	19.05
1 angl. funt	92.75
100 dinarjev	33.77
100 šilingov (avstr.)	268.85
100 čeških kron	56.52
100 nemških mark	455.25
100 švic. frankov	369.70
100 franc. frankov	74.72
100 belga	266.30

Beneške obveznice 75.40; obveznice »Consolidato« 81.—

Loterijske številke

Dne 12. aprila 1930.

Bari	35	46	17	33	1
Florenca	73	46	39	27	45
Milan	25	19	70	1	12
Neapelj	68	79	37	71	67
Palermo	65	74	89	70	47
Rim	61	73	25	45	71
Turin	88	17	52	45	71
Benetke	77	1	18	21	28

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek 21. aprila: Turjak, Bazovica, Vipava.

Torek 22. aprila: Sežana.

Sreda 23. aprila: Cerklje, Tolmin, Šebrelje, Planina.

Četrtek 24. aprila: Gorica, Komen, Jelšane, Piran, Lovran, Vižnjana.

Petek 25. aprila: Cerovo, Svetvinčenat.

Sobota 26. aprila: Divača, Motovun.

Cibejeva lekarna „Minerva“

TRST, PIAZZA S. FRANCESCO,

blizu nove sodnijske palače,

izdeluje:

BIOGLOBIN, krvni liker za slabokrvne ženske in otroke;

ČISTILNI SOK ZA KRI, z jodom, najboljšo pomladansko čistilno sredstvo za kri;

ČISTILNI ČAJ ZA KRI, čistilne kroglice za kri;

MENTHOSALYL, preizkušeno sredstvo proti revmatizmu, bolečinam v križu in plečih;

POLYENERGOL, krepčilno sredstvo proti oslabiljenju živcev, pešanju, glavobolu in slabokrvnosti;

EUCAPTOL proti izpadanju las;

KAMILČNI IZVLEČEK, ki podeli lasem zlato-rumeno barvo;

CREMA »MINERVA« za olepšanje kože in obraza, ni mastna;

FLUID ZA KONJE, redilni prah za živino.

Če naročite več blaga skupaj, pošljemo poštne prost.

Natakarica, izvežbana, išče mesta. — Naslov je pri upravi.

Na prodaj je večje posestvo z gostilno v lepi legi, 1 uro oddaljeno od Postojne. — Naslov dobite pri upravi.

Kovaškega učenca, krepkega, pridnega in poštenega vzamem takoj v službo. — Anton Novak, kovač — Knežak 78.

Odgovorni urednik dr. Engelbert Besednjak
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.

Riva Piazzetta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 turo, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je: Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Oskrbništvo Coroninijeve graščine v Kronbergu naznanja, da odpre za veliko noč v lastni kmečki hiši v Nadamberju osmico. Domači pristni rizling.

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Stefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprava iz trdega lesa po najnižjih cenah. Na razpisite prihite!

Mlin z dvema kamnoma in z električnim motorjem 7 H P ali brez motorja se proda po nizki ceni. Karel Kumar, via Pavia 14 — Gorica.

Velika zaloga škropilnikov, razpršilnikov, žveplalnikov, mehov, kotlov itd. — Sprejemam vsa popravila. — Alojz Leban, kotlarski mojster v Gorici, via Morelli 15.

Čedno služkinjo, vajeno gostilne ali ki ima vsaj veselje do tega, sprejme takoj gostilna Starc — Štanjel.

Zlatnino in srebrnino, staro, kupujeni vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birnska, poročna in krstna darila. — Moderna zlatarna, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Gospodarski odsek v Vipavi bo sprejemal tudi letos živino na pašo na Orlovše. — Pojasnila daje nač. g. M. Bratovž v Vipavi. Pripomni se, da se ne bo sprejemala živina pod enim letom.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potrebščine na drobno in debelo dobite v knjigarni Wokulst, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. št. 7.

Prodaj po zelo nizki ceni dobro ohranjen motor znamke L : co. K : H. P. 5. — Natančnejša pojasnila daje lastnik, čigar naslov pove uprava.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell'Istria 7, tel. 64—85.

Mladega krojaškega pomočnika za stalno službo išče krojač Peter Lukman — Idrija.

Prodaj se ali da v najem Znidarskičeva hiša v Matenji vasi, z vsem gospodarskim poslopjem, pripravna za vsako kupčijo in gostilno. Poleg hiše sta dva lepa, velika vrtova in eden manjši. Pojasnila daje Fr. Dekleva, Slavina, p. Prestranek.

Krojaški vajenec, že deloma izučen, išče službe pri dobrem mojstru, najraje na deželi. — Naslov je pri upravi.

Trgovina z različnim blagom, s prepisom trgovskega dovoljenja, se proda v središču prometnega trga na deželi. Potrebni kapital znaša Lit. 10.000 do 15.000. — Za pojasnila pišite na upravo lista pod geslom »Bodočnost na deželi«.

Na prodaj je nova hiša v Matuljah, na glavni cesti, pripravna za vsako trgovino z zemljiščem ali brez, po zelo nizki ceni. Hiša je v prostem reškem pasu. — Naslov: Natale Susanj — Mattuglie (Fiume).

Kupujte pri tvrdki Rudolf Fonti (Krynica), via Commerciale 3, Trst vse kuhinjske potrebščine iz aluminija, emajlirano posodo, krožnike in druge potrebščine iz železa. Vse je po nizkih cenah.

Večje posestvo z enonadstropno hišo in obširnimi poslopjem, vse trdno zgrajeno, za vsako rabo in 10 ha polja in travnikov blizu železnice se proda. Pojasnila daje Posojilnica za il. bistriški okraj, Torrenova di Bisterza.

Mladenič, zdrav in poštenih staršev, z enoletno prakso v pekovski obrti želi vstopiti kot vajenec k pekovskemu mojstru. — Naslov pove uprava.

Fotograf A. Jerkič se priporoča za slike za legitimacije. Kdor naroči šest razglednic, dobi eno barvano zastoj. — Corso Verdi 36 (v hiši zobozdravnika Berke).

28-leten mladenič s stalno službo želi znana z dekletom od 18—25 let starim. Ponudbe s sliko pod geslom št. 6 na Pubblicità Cehovin — Trieste.

Veščega mesarskega pomočnika sprejemam takoj. Prednost imajo oni, ki so zmožni tudi za prodajo mesa. Plača po dogovoru. — Naslov pove uprava.

Krojači pozor! Prodaj krojačnico ob državni prehodni postaji, z dvema šivalnima strojema in vsem ostalim orodjem. Lahko prevzame tudi pomočnika, ker je vedno za dva dovolj dela. Naslov je pri upravi.

35-leten trgovec s 50.000 lirami gotovine se želi oženiti z gospodično od 26—30 let staro. Prednost imajo trgovke. Ponudbe s sliko pod geslom »Tajnost 51« na: Pubblicità Cehovin — Trieste, Viale XX. Settembre N.º 65.

Gospodična, ki je dovršila trgovsko šolo išče primerne službe. — Naslov je pri upravi.

Prodaj se spalna soba in drugo pohištvo. — Gorica, via Rossini 11.

Prodaj se malo rabljen »Šakov« plug št. D 10 L po nizki ceni. Pojasnila daje gostilna Vrtovec, Vel. Žablje pri Ajdovščini.

Občni zbor Kmečke posojilnice na Doli Otlici se bo vršil dne 27. aprila 1930. v župnišču z običajnim dnevnim redom. — Načelstvo.

Išče se služkinja, pridna in snažna. — Dr. Schulz — Torrenova di Bisterza (Carnaro).

Rabim takoj poštenega, pridnega žagarja in hlapca za konja. — Naslov je pri upravi.

TOLMIN.

Preizkušeni

zobni zdravnik

ROBERT BERKA

SPREJEMA
kot doslej

vsako redelo pri

dr. Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v GORICI, Corso Verdi 36.